

IZVJEŠTAJ REVIZIJE UČINKA

PRAĆENJE REALIZACIJE PREPORUKA IZ IZVJEŠTAJA REVIZIJE UČINKA **„Transparentnost zapošljavanja u javnim preduzećima FBiH“**

Broj: 01-02-10-11-7-2417-36/20

Sarajevo, mart 2021. godine

Praćenje realizacije preporuka iz Izvještaja revizije učinka „Transparentnost zapošljavanja u javnim preduzećima FBiH“

Ured za reviziju institucija u Federaciji Bosne i Hercegovine proveo je praćenje realizacije preporuka iz Izvještaja revizije učinka „Transparentnost zapošljavanja u javnim preduzećima FBiH“ koji je objavljen 2018. godine. Praćenje je provedeno u skladu s Međunarodnim standardima vrhovnih revizijskih institucija i metodologijom za rad revizije učinka vrhovnih revizijskih institucija u BiH.

Prema Međunarodnim standardima vrhovnih revizijskih institucija, praćenje realizacije preporuka iz revizijskih izvještaja završna je faza u revizijskom ciklusu i provodi se kako bi se osigurala povratne informacije o realizaciji datih preporuka. **Praćenje realizacije preporuka treba da potakne mehanizme odgovornosti i dovede do boljih odluka izvršne i zakonodavne vlasti, kao i dužnosnika koji upravljaju javnim novcem.**

Rezultati provedenog praćenja pokazali su da preporuke iz Izvještaja revizije učinka „Transparentnost zapošljavanja u javnim preduzećima FBiH“ nisu u potpunosti realizovane. Javna preduzeća FBiH i dalje dio zapošljavanja vrše bez javnog oglašavanja, čime nije u potpunosti ispoštovan princip transparentnosti.

U periodu nakon objave Izvještaja revizije učinka „Transparentnost zapošljavanja u javnim preduzećima FBiH“ unaprijeđen je regulatorni okvir iz predmetne oblasti, s obzirom na to da je Zakonom o izmjenama i dopunama Zakona o radu propisana obaveza da se zapošljavanje u javnom sektoru vrši nakon provedenog postupka obaveznog javnog oglašavanja. Međutim, Uredbom o postupku prijema u radni odnos u javnom sektoru FBiH, koju je početkom 2019. godine donijela Vlada FBiH, predviđene su iznimke od obaveze zapošljavanja putem javnog oglašavanja. Rezultati praćenja ukazuju na to da većina javnih preduzeća koristi mogućnosti koje su im dozvoljene ovom Uredbom.

Izostale su adekvatne aktivnosti na osiguranju nadzora i kontrole postupka i načina zapošljavanja u javnim preduzećima. Također, i dalje postoji prostor za aktivniju saradnju službi za zapošljavanje i javnih preduzeća, kako bi se unaprijedilo posredovanje u zapošljavanju nezaposlenih osoba s javnim preduzećima.

Ured za reviziju institucija u Federaciji Bosne i Hercegovine cijeni da nadležne institucije i javna preduzeća trebaju poduzeti dodatne aktivnosti kako bi se u potpunosti realizovale date preporuke i osigurala transparentnost zapošljavanja u javnim preduzećima FBiH.

U skladu s odredbama Zakona o reviziji institucija u Federaciji Bosne i Hercegovine („Službene novine FBiH“, broj 22/06), Nacrt izvještaja dostavljen je subjektima revizije na očitovanje. Komentare na Nacrt izvještaja u predviđenom roku dostavili su: Federalno ministarstvo rada i socijalne politike, JP Autoceste FBiH d.o.o. Mostar, ZD RMU „Abid Lolić“ d.o.o. Travnik – Bila, Služba za zapošljavanje Kantona Sarajevo, Služba za zapošljavanje Tuzlanskog kantona, Federalno ministarstvo energije, rudarstva i industrije i Federalno ministarstvo prometa i komunikacija. S dužnom pažnjom razmotrena su pristigla očitovanja, te su argumentovani i adekvatno dokumentovani komentari uzeti u obzir prilikom sačinjavanja konačnog Izvještaja revizije učinka o praćenju realizacije preporuka.

Sarajevo, 25. 3. 2021. godine

ZAMJENIK GENERALNOG REVIZORA

Dragan Kolobarić

GENERALNI REVIZOR

Dževad Nekić

Izvještaj revizije učinka

Praćenje realizacije preporuka iz Izvještaja revizije učinka
„Transparentnost zapošljavanja u javnim preduzećima FBiH“

S A D R Ź A J

REZIME IZVJEŠTAJA O PRAĆENJU REALIZACIJE PREPORUKA	3
1. UVOD	5
1.1. Cilj praćenja realizacije preporuka.....	5
1.2. Predmet i obim praćenja	5
1.3. Izvori i metode	5
1.4. Kratak osvrt na Izvještaj revizije učinka čije preporuke su predmet praćenja	6
2. PROCJENA REALIZACIJE PREPORUKA KOJE SU PREDMET PRAĆENJA.....	7
2.1. Preduzete aktivnosti na realizaciji preporuka	8
2.1.1. Preporuka data Parlamentu FBiH.....	9
2.1.2. Preporuke za Vladu FBiH	9
2.1.3. Preporuke za Federalno ministarstvo prometa i komunikacija i Federalno ministarstvo energije, rudarstva i industrije i ostala resorna ministarstva koja vrše ovlaštenja u javnim preduzećima iz nadležnosti FBiH.....	12
2.1.4. Preporuke za javna preduzeća FBiH	14
2.1.5. Preporuka za Federalno ministarstvo rada i socijalne politike	17
2.1.6. Preporuke za Federalni zavod za zapošljavanje i kantonalne službe za zapošljavanje	18
3. Postupanje Parlamenta FBiH	21
4. Komentari na Nacrt izvještaja	21
5. ZAKLJUČCI.....	24
P R I L O Z I	25

KORIŠTENE SKRAĆENICE

SKRAĆENICE	PUNI NAZIV
BiH	Bosna i Hercegovina
FBiH	Federacija Bosne i Hercegovine
FMERI	Federalno ministarstvo energije, rudarstva i industrije
FMPIK	Federalno ministarstvo prometa i komunikacija
FMRSP	Federalno ministarstvo rada i socijalne politike
FZZ	Federalni zavod za zapošljavanje
JP	Javno preduzeće
Parlament FBiH	Parlament Federacije Bosne i Hercegovine
Služba za zapošljavanje	Kantonalna služba za zapošljavanje
Ured za reviziju	Ured za reviziju institucija u Federaciji Bosne i Hercegovine
VRI	Vrhovna revizijska institucija
Vlada FBiH	Vlada Federacije Bosne i Hercegovine
ZD RMU	Zavisno društvo rudnik mrkog uglja
ZD RU	Zavisno društvo rudnik uglja

LISTA TABELA

- **Tabela 1.** Status realizacije preporuka prema broju subjekata obuhvaćenih praćenjem
- **Tabela 2.** Status realizacije preporuka pojedinačno po subjektima
- **Tabela 3.** Podaci o broju i načinu prijema radnika u javnim preduzećima iz uzorka u periodu 2019–2020.

LISTA PRILOGA

- **Prilog 1.** Interni akti javnih preduzeća iz uzorka, kojima je definisan način i postupak zapošljavanja
- **Prilog 2.** Tabela prikazi statusa realizacije po preporukama i subjektima obuhvaćenim praćenjem

REZIME IZVJEŠTAJA O PRAĆENJU REALIZACIJE PREPORUKA

Ured za reviziju institucija u Federaciji Bosne i Hercegovine (u daljem tekstu: Ured za reviziju) proveo je praćenje realizacije preporuka iz Izvještaja revizije učinka „Transparentnost zapošljavanja u javnim preduzećima FBiH“, objavljenog 2018. godine. Cilj je bio ispitati preduzete aktivnosti na osnovu predmetnog Izvještaja i ocijeniti u kojoj mjeri su preporuke realizovane.

U Izvještaju je dato ukupno jedanaest preporuka. Preporuke su, osim javnim preduzećima, date Parlamentu FBiH, Vladi FBiH, Federalnom ministarstvu prometa i komunikacija, Federalnom ministarstvu energije, rudarstva i industrije, Federalnom ministarstvu rada i socijalne politike, Federalnom zavodu za zapošljavanje i kantonalnim službama za zapošljavanje.

Provedeno praćenje pokazalo je da aktivnosti subjekata na realizaciji preporuka nisu bile dovoljne za njihovu potpunu realizaciju. Od ukupno 11 datih preporuka, nijedna nije u potpunosti realizovana, devet preporuka je većina subjekata djelimično realizovala, dok dvije preporuke nisu realizovane.

Kada su u pitanju iste preporuke koje su date većem broju subjekata, niti jednu od ovih preporuka nisu u potpunosti realizovali svi subjekti kojima su bile upućene. Shodno navedenom, konstatovano je da su neophodne konkretnije i sveobuhvatnije aktivnosti subjekata revizije, kako bi realizacija preporuka bila potpuna i kako bi se osigurala transparentnost zapošljavanja u javnim preduzećima.

Analizom podataka o preduzetim aktivnostima na realizaciji preporuka, utvrđeno je sljedeće:

- U posmatranim godinama donesen je Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o radu kojim je regulisano da se prijem u radni odnos vrši nakon provedene procedure obaveznog javnog oglašavanja, između ostalog i u javnim preduzećima FBiH s većinskim državnim kapitalom. Međutim, Vlada FBiH je donijela Uredbu o postupku prijema u radni odnos u javnom sektoru FBiH kojom su propisane iznimke koje omogućavaju zapošljavanje i bez javnog oglašavanja.
- Gotovo sva preduzeća iz uzorka su koristila mogućnost zapošljavanja bez javnog oglašavanja, koju je omogućila donesena Uredba o postupku prijema u radni odnos u javnom sektoru FBiH. Naime, u periodu 2019–2020. godine, u devet javnih preduzeća iz uzorka, u radni odnos je primljeno ukupno 1.500 novih radnika, od toga 1.170 ili 78% je primljeno putem konkursa/oglasa, dok je 330 ili 22% primljeno bez konkursa/oglasa. Prijem zaposlenika bez javnog oglašavanja predviđen je i internim aktima preduzeća.
- Još uvijek nije na adekvatan način uređen nadzor nad zapošljavanjem u javnim preduzećima, iako je to bila obaveza iz Akcionog plana reformske agende (2015–2018). Pored toga, nisu detaljno uređeni ni svi principi obavljanja djelatnosti od javnog društvenog interesa koji su, shodno dopunama Zakona o javnim preduzećima u FBiH, trebali biti uređeni posebnom Uredbom.
- Nadležna federalna ministarstva nisu izradila procedure koje bi omogućile efikasno provođenje nadzora, praćenje rada i monitoring u javnim preduzećima iz njihovog resora. Također, u posmatranim godinama nije vršena odgovarajuća kontrola načina i postupka zapošljavanja u javnim preduzećima.
- Nije okončana izrada i donošenje Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o posredovanju u zapošljavanju i socijalnoj sigurnosti nezaposlenih osoba kojim bi se osigurala pretpostavke za adekvatno i proaktivno posredovanje u zapošljavanju. Doneseni Pravilnik o evidencijama u oblasti zapošljavanja, u okviru kojeg su propisane obaveze kantonalnih službi za zapošljavanje da vode posebne evidencije o nezaposlenim osobama koje poduzimaju aktivnosti na aktivnom traženju posla, ne primjenjuje se u cijelosti.

- Kantonalne službe za zapošljavanje nisu završile usklađivanje i ažuriranje podataka o nezaposlenim osobama prema Pravilniku o evidencijama u oblasti zapošljavanja, kako bi uspostavile posebne evidencije o osobama koje aktivno traže posao. Još uvijek nisu stvorene pretpostavke za objedinjavanje ovih podataka za područje FBiH.
- Još uvijek nije uspostavljena proaktivna saradnja između javnih službi za zapošljavanje i javnih preduzeća, u cilju pribavljanja i transparentnog objavljivanja informacija o potrebama preduzeća za radnicima, kako bi sva nezaposlena lica imala jednak pristup informacijama o zapošljavanju u javnim preduzećima.

1. UVOD

U uvodnom dijelu Izvještaja obrazložen je cilj i predmet praćenja realizacije preporuka, izvori podataka i metodologija, te su prezentirani osnovni podaci o Izvještaju revizije učinka „Transparentnost zapošljavanja u javnim preduzećima FBiH“, čija realizacija preporuka je bila predmet praćenja.

Međunarodni standardi vrhovnih revizijskih institucija nalažu uspostavu efektivnih mehanizama za praćenje realizacije preporuka iz revizijskih izvještaja.¹ Vrhovne revizijske institucije trebaju uspostaviti odgovarajući sistem praćenja realizacije preporuka kako bi se osiguralo da subjekti revizije postupaju u skladu s utvrđenim nalazima, zaključcima i preporukama.

1.1. Cilj praćenja realizacije preporuka

Cilj praćenja bio je ispitati preduzete aktivnosti nadležnih institucija na osnovu Izvještaja revizije učinka „Transparentnost zapošljavanja u javnim preduzećima FBiH“ i procijeniti u kojoj mjeri su realizovane date preporuke.

1.2. Predmet i obim praćenja

Praćenjem su obuhvaćene aktivnosti institucija i javnih preduzeća kojima su date preporuke, a koje su preduzete nakon objave Izvještaja revizije učinka „Transparentnost zapošljavanja u javnim preduzećima FBiH“ (juli 2018 – novembar 2020. godine). Obuhvaćeno je ukupno devet javnih preduzeća iz uzorka revizije: JP Elektroprivreda BiH d.d. Sarajevo, JP Elektroprivreda Hrvatske zajednice Herceg Bosne d.d. Mostar, BH Telecom d.d. Sarajevo, JP Hrvatske telekomunikacije d.d. Mostar, JP BH Pošta d.o.o. Sarajevo, Hrvatska pošta d.o.o. Mostar, JP Autoceste FBiH d.o.o. Mostar, Zavisno društvo Rudnik mrkog uglja „Abid Lolić“ d.o.o. Travnik – Bila, Zavisno društvo Rudnik uglja „Gračanica“ d.o.o. Gornji Vakuf – Uskoplje. Riječ je o istim preduzećima koja su bila obuhvaćena revizijom učinka iz 2018. godine. Pored javnih preduzeća, praćenjem su obuhvaćene aktivnosti Parlamenta FBiH, Vlade FBiH, Federalnog ministarstva prometa i komunikacija (FMPIK), Federalnog ministarstva energije, rudarstva i industrije (FMERI), Federalnog ministarstva rada i socijalne politike (FMRSP), te Federalnog zavoda za zapošljavanje (FZZ) i službi za zapošljavanje Kantona Sarajevo, Tuzlanskog kantona i Bosansko-podrinjskog kantona (službe za zapošljavanje KS, TK i BPK).

1.3. Izvori i metode

Podaci i informacije o aktivnostima koje su odgovorne institucije preduzele u cilju realizacije preporuka prikupljene su putem upitnika. Također, analizirana je važeća regulativa iz predmetne oblasti, kao i relevantni dokumenti dostupni na službenim internet-stranicama subjekata obuhvaćenih praćenjem. Subjekti revizije trebali su dostaviti odgovore na Upitnik i relevantnu dokumentaciju kojom dokazuju date odgovore.

Odgovore na Upitnik revizije učinka dostavila su sva javna preduzeća iz uzorka, FMPIK, FMERI i FMRSP, kao i FZZ i službe za zapošljavanje KS, TK i BPK. Vlada FBiH je Upitnik koji joj je bio upućen prosljedila FMRSP-u koji je dostavio odgovore na Upitnik.² Dokaze o preduzetim aktivnostima na realizaciji preporuka dostavila su sva javna preduzeća, Federalni zavod za zapošljavanje i kantonalne službe za zapošljavanje, dok su federalna resorna ministarstva u odgovorima na Upitnik navela akte dostupne na njihovoj internet-stranici i/ili objavljene u „Službenim novinama FBiH“.

¹ ISSAI 100.51, ISSAI 300.42 i GUID 9030 – Dobre prakse vezane za nezavisnost VRI

² U dopisu FMRSP-a broj: 08-11/2-2821/20 od 21. 12. 2020. godine navedeno je da je Vlada FBiH, uz akt broj: 10-11-7-2417-4/20 od 11. 12. 2020. godine, ovom Ministarstvu dostavila akt Ureda za reviziju institucija u FBiH broj: 10-11-7-2417-1/20 od 11. 12. 2020. godine kojim je zatraženo da se, u svrhu provođenja praćenja realizacije preporuka iz Izvještaja revizije učinka „Transparentnost zapošljavanja u javnim preduzećima FBiH“, dostave odgovarajući podaci, te je FMRSP dostavio odgovore na Upitnik koji je bio upućen Vladi FBiH.

Okolnosti izazvane pandemijom COVID-19 uticale su na organizaciju rada u institucijama obuhvaćenim praćenjem. Zbog ovih okolnosti, s ciljem prikupljanja dokaza i provođenja praćenja realizacije preporuka prema planiranoj dinamici, omogućeno je dostavljanje informacija i dokumentacije elektronskim putem, te su intervjui obavljani telefonski.

Analizom raspoložive dokumentacije, odgovora na Upitnik revizije učinka i informacija dobijenih na osnovu provedenih intervjua, izvršena je procjena realizacije preporuka, koje se, shodno metodologiji rada revizije učinka, klasifikuju prema sljedećim kategorijama:

- preporuka je provedena
- preporuka je djelimično provedena
- pokrenute su početne aktivnosti na realizaciji preporuke
- preporuka nije provedena

Uzimajući u obzir da su preporuke upućene većem broju subjekata, analizirane su preduzete aktivnosti svih subjekata, te je procjena statusa realizacije preporuka data za svakog od subjekata.

1.4. Kratak osvrt na Izvještaj revizije učinka čije preporuke su predmet praćenja

Ured za reviziju je u 2018. godini objavio Izvještaj revizije učinka o temi „**Transparentnost zapošljavanja u javnim preduzećima FBiH**“. Cilj revizije bio je ispitati postupak zapošljavanja u javnim preduzećima FBiH i uzroke nedovoljne transparentnosti zapošljavanja. Revizija se odnosila na period 2014–2016. godine, a razmatrane su i određene informacije iz 2017, kako bi se sagledale eventualne izmjene u zakonskoj regulativi za oblast zapošljavanja.

Revizijom je utvrđeno sljedeće:

- Javna preduzeća u većinskom vlasništvu FBiH su u periodu 2014–2016. godine intenzivno zapošljavala nove radnike, pri čemu se menadžment javnih preduzeća najčešće odlučivao za nedovoljno transparentne načine zapošljavanja. U posmatranom periodu revizije, u devet javnih preduzeća iz uzorka revizije, ukupno je zaposleno 2.282 novih radnika, od toga je 73%, odnosno 1.674 radnika primljeno bez konkursa/oglasa.
- Najčešće korišteni i internim aktima propisani načini zapošljavanja bili su zapošljavanje kandidata na osnovu zaprimljenih individualnih prijava za posao, odnosno neposrednim izborom „poznatog kandidata“. Revizijom je konstatovano da su i jedan i drugi način netransparentni.
- Zapošljavanje u javnim preduzećima FBiH rijetko se provodilo putem konkursa/oglasa, a konstatovano je da ni ovaj način zapošljavanja nije zadovoljavao kriterije transparentnosti.
- Postojeći propisi u FBiH kojima je uređeno poslovanje, a time i zapošljavanje u javnim preduzećima, nisu jasno regulisali način zapošljavanja, postupak zapošljavanja, kao ni informisanje o zapošljavanju u javnim preduzećima. Zakoni nisu slijedili niti jasno propisali obaveze koje proističu iz međunarodnih deklaracija i konvencija iz oblasti zapošljavanja, kao ni načela transparentnosti koja proističu iz zakona donesenih na nivou BiH.
- Zakonskim i podzakonskim propisima nije definisano provođenje nadzora nad zapošljavanjem u javnim preduzećima FBiH, što je imalo za posljedicu da se suštinski nadzor nad zapošljavanjem u javnim preduzećima nije ni provodio.
- Federalni zavod za zapošljavanje, kao nadležna institucija za unapređenje zapošljavanja u FBiH, nije se bavio ispitivanjem zapošljavanja u javnim preduzećima, niti je predlagao konkretne mjere za osiguranje uslova za proaktivno posredovanje u zapošljavanju između nezaposlenih osoba i javnih preduzeća.

- Federalni zavod za zapošljavanje i kantonalne službe za zapošljavanje nisu uspostavile adekvatne evidencije o nezaposlenim osobama, koje su osnovna pretpostavka za aktivno posredovanje u zapošljavanju.

U Izvještaju revizije učinka „Transparentnost zapošljavanja u javnim preduzećima FBiH“ dato je ukupno jedanaest preporuka. Parlamentu FBiH i FMRSP-u data je po jedna preporuka, za realizaciju tri preporuke bila je odgovorna Vlada FBiH, po dvije preporuke trebala su realizovati javna preduzeća FBiH, FMPIK i FMERI, kao i ostala resorna ministarstva koja vrše ovlaštenja u javnim preduzećima, Federalni zavod za zapošljavanje i kantonalne službe za zapošljavanje.

Prije sačinjavanja konačnog Izvještaja, subjekti revizije imali su priliku da se očituju na utvrđene nalaze i date preporuke. Relevantni i adekvatno dokumentovani komentari inkorporirani su u konačan Izvještaj, koji je dostavljen institucijama odgovornim za realizaciju preporuka i nadležnim organima vlasti na postupanje. Izvještaj je objavljen na web-stranici Ureda za reviziju institucija u FBiH (www.vrifbih.ba) kako bi bio dostupan široj javnosti.

2. PROCJENA REALIZACIJE PREPORUKA KOJE SU PREDMET PRAĆENJA

Na osnovu provedenog praćenja preduzetih aktivnosti na realizaciji preporuka iz Izvještaja revizije učinka „Transparentnost zapošljavanja u javnim preduzećima FBiH“, utvrđeno je da od 11 preporuka koje su institucije i javna preduzeća trebala realizovati, devet preporuka je većina subjekata djelimično realizovala, dok dvije preporuke nisu realizovane. U narednoj tabeli daje se pregled preporuka i status realizacije preporuka prema broju subjekata obuhvaćenih praćenjem:

Tabela 1. Status realizacije preporuka prema broju subjekata obuhvaćenih praćenjem

R/ br.	Preporuke	Broj subjekata koji su proveli preporuku	Broj subjekata koji su djelimično proveli preporuku	Broj subjekata koji nisu proveli preporuku	Ukupan broj subjekata koji su trebali realizovati preporuku
		1	2	3	4
1.	<i>Okončati procedure donošenja Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o radu kojim će se propisati obaveza zapošljavanja putem javnog oglašavanja (konkurs/oglas), u cilju transparentnosti zapošljavanja u cjelokupnom javnom sektoru, a time i u javnim preduzećima FBiH. Osigurati da se u Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o radu uvrste kaznene odredbe za nepoštivanje obaveze javnog oglašavanja prilikom zapošljavanja.</i>	-	1	-	1
2.	<i>Osigurati da se, nakon donošenja Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o radu, odmah pristupi izradi provedbenog akta, kojim treba detaljno i sveobuhvatno urediti način i postupak zapošljavanja u javnom sektoru, pa tako i u javnim preduzećima FBiH</i>	-	1	-	1
3.	<i>U skladu s dopunama Zakona o javnim preduzećima u FBiH, donijeti nedostajuću Uredbu, kojom će se javnim preduzećima u FBiH detaljnije urediti principi obavljanja djelatnosti od javnog društvenog interesa.</i>	-	1	-	1
4.	<i>Jasno propisati nadležnosti u provođenju nadzora nad zapošljavanjem u javnim preduzećima FBiH.</i>	-	-	1	1
5.	<i>Izraditi procedure za provođenje nadzora, praćenje rada i monitoring u javnim preduzećima FBiH, uz obavezu podnošenja izvještaja Vladi FBiH.</i>	-	-	2	2
6.	<i>Kontinuirano analizirati planove i izvještaje o zapošljavanju u javnim preduzećima u FBiH, uz obaveznu kontrolu načina i postupka zapošljavanja i o tome redovno obavještavati Vladu FBiH.</i>	-	2	-	2
7.	<i>Javno objavljivati informacije o svakom pojedinačnom zapošljavanju, kako bi sva lica koja traže posao, imala jednak pristup informacijama o planiranom zapošljavanju.</i>	2	6	1	9
8.	<i>Internim aktima javnih preduzeća jasno definisati procedure zapošljavanja, kako bi svaka faza u postupku zapošljavanja bila jasno propisana, adekvatno dokumentovana i podložna provođenju nadzora.</i>	-	8	1	9

Izvještaj revizije učinka

Praćenje realizacije preporuka iz Izvještaja revizije učinka „Transparentnost zapošljavanja u javnim preduzećima FBiH“

9.	<i>Okončati izradu nedostajućih propisa, kojim će se osigurati pretpostavke za adekvatno i proaktivno posredovanje u zapošljavanju.</i>	-	1	-	1
10.	<i>Ubrzati aktivnosti usklađivanja i ažuriranja podataka o osobama s evidencije službi za zapošljavanje, kako bi se omogućila uspostava kvalitetnih evidencija o aktivnim tražiocima posla.</i>	-	4	-	4
11.	<i>Osigurati proaktivnu saradnju s javnim preduzećima, kako bi se unaprijedilo posredovanje u zapošljavanju između javnih preduzeća i nezaposlenih lica evidentiranih na službama za zapošljavanje.</i>	-	4	-	4

Praćenjem realizacije preporuka pojedinačno po subjektima, konstatovano je da je status realizacije preporuka bio različit, što se prezentira u narednoj tabeli.

Tabela 2. Status realizacije preporuka pojedinačno po subjektima

<i>Subjekti</i>	<i>Broj preporuka koje su provedene</i>	<i>Broj preporuka koje su djelimično provedene</i>	<i>Broj preporuka koje nisu provedene</i>	<i>Ukupan broj preporuka koje je subjekt trebao realizovati</i>
	1	2	3	4
1. Parlament FBiH	-	1	-	1
2. Vlada FBiH	-	2	1	3
3. FMPIK	-	1	1	2
4. FMERI	-	1	1	2
5. JP Elektroprivreda BiH d.d. Sarajevo	-	2	-	2
6. JP Elektroprivreda Hrvatske zajednice Herceg Bosne d.d. Mostar	-	2	-	2
7. JP BH Telecom d.d. Sarajevo	-	2	-	2
8. JP Hrvatske telekomunikacije d.d. Mostar	1	1	-	2
9. JP BH Pošta d.o.o. Sarajevo	-	2	-	2
10. Hrvatska pošta d.o.o. Mostar	-	2	-	2
11. JP Autoceste FBiH d.o.o. Mostar	-	2	-	2
12. ZD RMU „Abid Lolić“ d.o.o. Travnik-Bila	-	-	2	2
13. ZD RU „Gračanica“ d.o.o Gornji Vakuf – Uskoplje	1	1	-	2
14. FMRSP	-	1	-	1
15. FZZ	-	2	-	2
16. Služba za zapošljavanje KS	-	2	-	2
17. Služba za zapošljavanje TK	-	2	-	2
18. Služba za zapošljavanje BPK	-	2	-	2

2.1. Preduzete aktivnosti na realizaciji preporuka

U narednom dijelu Izvještaja prezentuju se aktivnosti nadležnih institucija vlasti FBiH, javnih preduzeća i Federalnog zavoda za zapošljavanje i kantonalnih službi za zapošljavanje koje su preduzete na realizaciji preporuka iz Izvještaja „Transparentnost zapošljavanja u javnim preduzećima FBiH“, te se daje procjena statusa realizacije preporuka po subjektima obuhvaćenim praćenjem.

2.1.1. Preporuka data Parlamentu FBiH

Preporuka 1. Okončati proceduru donošenja Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o radu kojim će se propisati obaveza zapošljavanja putem javnog oglašavanja (konkurs/oglas), u cilju transparentnosti zapošljavanja u cjelokupnom javnom sektoru, a time i u javnim preduzećima FBiH. Osigurati da se u Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o radu uvrste kaznene odredbe za nepoštivanje obaveze javnog oglašavanja prilikom zapošljavanja.

Status realizacije preporuke: Djelimično provedena

U cilju stvaranja zakonskih pretpostavki za osiguranje transparentnosti zapošljavanja u javnom sektoru, pa tako i u javnim preduzećima, Parlament FBiH trebao je okončati proceduru donošenja Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o radu kojim bi se propisala obaveza zapošljavanja putem javnog oglašavanja (konkurs/oglas), kao i kaznene odredbe u slučaju nepoštivanja ove obaveze.

Praćenjem je procijenjeno da je predmetna preporuka djelimično provedena, s obzirom na to da je Parlament FBiH donio Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o radu kojim je propisana obaveza zapošljavanja putem javnog oglašavanja. Međutim, u Zakon nisu uvrštene kaznene odredbe u slučaju nepoštivanja ove obaveze, a što je trebalo shodno datoj preporuci. Naime, krajem 2018. godine Parlament FBiH je usvojio Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o radu.³ Ovim Zakonom je propisano⁴ da se „u zavodima, agencijama, direkcijama i upravnim organizacijama pod drugim nazivom, pravnim licima sa javnim ovlaštenjima na teritoriji Federacije Bosne i Hercegovine, kao i u javnim ustanovama i javnim preduzećima čiji je osnivač Federacija, kanton, grad ili općina, te u privrednim društvima u kojima Federacija, kanton, grad ili općina učestvuju sa više od 50% ukupnog kapitala, prijem u radni odnos vrši nakon provedene procedure obaveznog javnog oglašavanja za prijem u radni odnos.“

2.1.2. Preporuke za Vladu FBiH

Preporuka 1. Osigurati da se, nakon donošenja Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o radu, odmah pristupi izradi provedbenog akta, kojim treba detaljno i sveobuhvatno urediti način i postupak zapošljavanja u javnom sektoru, pa tako i u javnim preduzećima FBiH.

Status realizacije preporuke: Djelimično provedena

U cilju realizacije predmetne preporuke trebalo je jasno definisati konkursnu proceduru, počev od raspisivanja konkursa, ocjenjivanja i rangiranja uspješnosti kandidata, pa do izbora najboljeg kandidata. Također, trebalo je precizno propisati dokumentovanje konkursne procedure, kako bi se omogućilo provođenje adekvatnog nadzora nad zapošljavanjem.

Na osnovu provedenog praćenja procijenjeno je da je predmetna preporuka djelimično provedena zbog činjenice da je Vlada FBiH donijela Uredbu o postupku prijema u radni odnos u javnom

³ Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o radu („Službene novine FBiH“, br. 89/18) objavljen je 19. 11. 2018. godine. Dom naroda je na sjednici 1. 6. 2017. godine usvojio Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o radu, a Predstavnički dom Parlamenta FBiH na sjednici 10. 7. 2018. godine.

⁴ Član 20a stav (2) Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o radu: „U zavodima, agencijama, direkcijama i upravnim organizacijama pod drugim nazivom, pravnim licima sa javnim ovlaštenjima na teritoriji Federacije Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Federacija), kao i u javnim ustanovama i javnim preduzećima čiji je osnivač Federacija, kanton, grad ili općina, te u privrednim društvima u kojima Federacija, kanton, grad ili općina učestvuje sa više od 50% ukupnog kapitala, prijem u radni odnos vrši se nakon provedene procedure obaveznog javnog oglašavanja za prijem u radni odnos.“

sektoru u Federaciji Bosne i Hercegovine,⁵ međutim, donesenom Uredbom su propisane iznimke od obaveze javnog oglašavanja prilikom zapošljavanja u javnom sektoru, što nije bilo predviđeno Zakonom o izmjenama i dopunama Zakona o radu.

Naime, Uredba⁶ između ostalog propisuje da se **bez obaveze javnog oglašavanja može vršiti prijem u radni odnos na određeno vrijeme, a najduže do 120 dana**. Nije detaljnije propisano u kojim slučajevima i na koji način se tada provodi postupak zapošljavanja.⁷ Važno je navesti da je Zakonom određeno da u hitnim slučajevima (zamjena iznenada odsutnog radnika, iznenadno povećanje obima posla, sprečavanje nastanka veće štete, kvar na postrojenjima, elementarne nepogode i sl.), poslodavac može donijeti jednostranu odluku o rasporedu radnika na drugo radno mjesto, a najduže do 60 dana u toku jedne kalendarske godine.⁸

Kada su u pitanju ostale odredbe propisane Uredbom, konstatovano je da je propisan sadržaj javnog oglasa,⁹ imenovanje komisije za izbor kandidata za prijem u radni odnos, zadaci i obaveze komisije, kao i način izbora i rangiranja uspješnih kandidata. Propisana je i obaveza komisije da nakon provedenog postupka izbora i rangiranja uspješnih kandidata za prijem u radni odnos, dostavlja poslodavcu Izvještaj o provedenom postupku i prilaže listu uspješnih kandidata. **Poslodavac donosi odluku o prijemu u radni odnos jednog ili više kandidata s liste, u ovisnosti od traženog broja radnika.** Uredbom nije propisano da to treba biti najuspješniji kandidat s liste, niti je propisan način dokumentovanja provedene konkursne procedure.

Važno je navesti da je u toku pisanja predmetnog Nacrta izvještaja Vlada FBiH donijela Uredbu o izmjenama i dopunama Uredbe o postupku prijema u radni odnos u javnom sektoru FBiH.¹⁰ **Donošenjem ove Uredbe prošireni su izuzeci od obaveze javnog oglašavanja prilikom prijema u radni odnos u javnom sektoru FBiH.** Period zapošljavanja bez obaveze javnog oglašavanja sa 120 dana produžen je **na šest mjeseci**. Također, uveden je novi izuzetak koji omogućava prijem u radni odnos bez javnog oglašavanja **na period do 12 mjeseci** za vrijeme proglašenog stanja prirodne i druge nesreće ili epidemije zarazne bolesti u FBiH, kao i vanrednog stanja koje proglašuje nadležne institucije. Izuzetak od obaveze javnog oglašavanja odnosi se i na slučaj kada poslodavac otkaže ugovor i istovremeno ponudi radniku zaključivanje ugovora o radu pod izmijenjenim uslovima u skladu sa Zakonom o radu i internim aktom poslodavca.

Preporuka 2. U skladu s dopunama Zakona o javnim preduzećima u FBiH, donijeti nedostajuću Uredbu, kojom će se javnim preduzećima u FBiH detaljnije urediti principi obavljanja djelatnosti od javnog društvenog interesa.

Status realizacije preporuke: Djelimično provedena

⁵ Na osnovu člana 19 stav (1) Zakona o Vladi FBiH i člana 20a stav (3) Zakona o radu, Vlada FBiH je na 172. sjednici, održanoj 19. 2. 2019. godine donijela Uredbu o postupku prijema u radni odnos u javnom sektoru u Federaciji Bosne i Hercegovine („Službene novine FBiH“, br. 13/19).

⁶ Član 5. Uredbe o postupku prijema u radni odnos u javnom sektoru FBiH - Iznimke od obaveze javnog oglašavanja u slučaju: Otkaza sa ponudom izmijenjenog ugovora o radu za radno mjesto koje podrazumijeva iste uslove u pogledu stručne spremlje i radnog iskustva, ukoliko radnik ispunjava navedene uslove, osim izmjene u pogledu trajanja ugovora o radu; Prijema u radni odnos na određeno vrijeme najduže do 120 dana, jednokratno u toku jedne kalendarske godine za konkretno radno mjesto; Prijema u radni odnos na određeno vrijeme po programima zapošljavanja javnih službi za zapošljavanje, koji se provode u skladu sa Zakonom o posredovanju u zapošljavanju i socijalnoj sigurnosti nezaposlenih osoba.

⁷ Propisano je da se za pitanja u vezi s postupkom prijema u radni odnos koja nisu uređena donesenom Uredbom, primjenjuje pravilnik o radu ili drugi interni akt poslodavca.

⁸ Član 108. Zakona o radu („Službene novine FBiH“, br. 26/16), koji nije izmijenjen donošenjem Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o radu („Službene novine FBiH“, br. 89/18).

⁹ Propisano da se Javni oglas objavljuje najmanje u jednom dnevnom listu i putem internet-stranice poslodavca, te se obavezno dostavlja i javnoj službi za zapošljavanje prema sjedištu poslodavca, najkasnije na dan njegove objave.

¹⁰ Vlada FBiH je na 253. sjednici održanoj 28. 1. 2021. godine donijela Uredbu o izmjenama i dopunama Uredbe o postupku prijema u radni odnos u javnom sektoru FBiH. http://www.fbihvlada.gov.ba/bosanski/sjednica_v2.php?sjed_id=916&col=sjed_saopcenje

Donošenje predmetne Uredbe bilo je potrebno kako bi Vlada FBiH uredila transparentnost rada javnih preduzeća. Definiranjem obaveze objavljivanja značajnih informacija putem internet-stranice javnog preduzeća osiguralo bi se i javno objavljivanje informacija o zapošljavanju.

Praćenje je pokazalo da je data preporuka djelimično provedena zbog toga što je Vlada FBiH donijela Uredbu¹¹ koja uređuje neke od principa obavljanja djelatnosti od javnog društvenog interesa,¹² međutim, nisu precizno uređeni svi principi predviđeni dopunama Zakona o javnim preduzećima. Ustanovljeno je da su propisani principi od značaja za obezbjeđenje transparentnosti finansijskih odnosa jedinica lokalne samouprave, kantona i Federacije BiH sa javnim preduzećima, pravo pristupa informacijama u vezi finansijske i organizacione strukture javnih preduzeća, obaveza vođenja knjigovodstvene i druge evidencije, obaveza objavljivanja određenih podataka¹³ i obaveza vođenja evidencije putem javnog registra podataka.¹⁴ Uredbom je propisano da se na internet-stranici javnih preduzeća objavljuju informacije o transparentnosti finansijskih odnosa čija se javnost zahtijeva ovom Uredbom.¹⁵ Međutim, navedenom Uredbom nije uređen princip „slobodnog pristupa informacijama“, niti je jasno propisano koje sve informacije prema ovom principu javna preduzeća trebaju objavljivati na svojim internet-stanicama.

Preporuka 3. Jasno propisati nadležnosti u provođenju nadzora nad zapošljavanjem u javnim preduzećima FBiH.

Status realizacije preporuke: Nije provedena

U cilju realizacije ove preporuke bilo je potrebno da Vlada FBiH decidno propiše obaveze nadzornih odbora javnih preduzeća i resornih ministarstava u pogledu nadzora nad zapošljavanjem u javnim preduzećima.

Provođenjem revizije učinka „Transparentnost zapošljavanja u javnim preduzećima FBiH“ u 2018. godini utvrđeno je da je problem neadekvatnog nadzora nad zapošljavanjem u javnim preduzećima velikim dijelom uzrokovan nedovoljno jasno propisanim nadležnostima nadzornih odbora i resornih ministarstava u provođenju ovog nadzora.

Procijenjeno je da data preporuka nije realizovana, jer još uvijek nije adekvatno propisan nadzor nad zapošljavanjem u javnim preduzećima, niti su jasno određene nadležnosti resornih ministarstava i nadzornih odbora u javnim preduzećima po pitanju nadzora. Analizom Uredbe o postupku prijema u radni odnos u javnom sektoru FBiH konstatovano je da je predmetnom Uredbom koju je donijela Vlada FBiH predviđen inspekcijski nadzor nad njenom primjenom. Međutim, **nije precizno propisana obaveza organa javnih preduzeća (skupština, nadzorni odbor, uprava, odbor za**

¹¹ „Službene novine FBiH“, br. 41/13

¹² Član 2a Zakona o dopunama Zakona o javnim preduzećima u FBiH („Službene novine FBiH“, 109/12): „Obavljanje djelatnosti od javnog društvenog interesa iz člana 2. ovog Zakona zasniva se na sljedećim principima: a) jednakom tretmanu i slobodi osnivanja i pružanja usluga, b) slobodnog pristupa informacijama, c) nadziranju državne pomoći dodijeljene javnim preduzećima radi izbjegavanja narušavanja konkurencije, d) preventivnom nadziranju objedinjavanja javnih preduzeća radi izbjegavanja narušavanja konkurencije, e) slobodnog obavljanja određenih djelatnosti od javnog društvenog interesa radi izbjegavanja narušavanja konkurencije, f) slobodnog pristupa informacijama o finansijskim odnosima općina, kantona i Federacije Bosne i Hercegovine sa javnim preduzećima i g) uspostavi i vođenju odgovarajuće knjigovodstvene i druge evidencije i obračuna na način da se obezbijedi jasno razgraničenje rashoda i prihoda povezanih sa različitim djelatnostima koje obavlja javno preduzeće. Javna preduzeća iz člana 2. ovog Zakona ne mogu zaključivati sporazume koji imaju za posljedicu sprečavanje, ograničavanje ili narušavanje konkurencije na tržištu i vršiti zloupotrebu dominantnog položaja. Vlada Federacije Bosne i Hercegovine donijet će uredbu kojom će se detaljnije urediti principi iz stava 1. ovog člana.“

¹³ Uredbom nije precizirano o kojim „određenim podacima“ se radi.

¹⁴ Transparentnost finansijskih odnosa jedinica lokalne samouprave, kantona i Federacije sa javnim preduzećima, u smislu člana 3. ove Uredbe, obavezno podrazumijeva objavljivanje informacija o javnim sredstvima koja su javnom preduzeću dodijeljena direktno od strane Federacije, kantona ili jedinice lokalne samouprave, ili koja su im dodijeljena u obliku pomoći, uključujući oprost obaveza po osnovi javnih prihoda, socijalnih davanja i drugo, javnim sredstvima koja su javnim preduzećima dodijeljena posredstvom drugih finansijskih institucija i ostvarenoj ekonomičnosti, efikasnosti i efektivnosti pri korištenju dodijeljenih javnih sredstava.

¹⁵ Član 6. Uredbe o transparentnosti finansijskih odnosa jedinica lokalne samouprave, kantona i Federacije BiH sa javnim preduzećima

Izveštaj revizije učinka

Praćenje realizacije preporuka iz Izveštaja revizije učinka „Transparentnost zapošljavanja u javnim preduzećima FBiH“

reviziju) u pogledu nadzora nad zapošljavanjem u javnim preduzećima. Naime, Uredbom je propisano da određene radnje u vezi s procedurom prijema u radni odnos poduzima ovlašten organ kod poslodavca,¹⁶ ali nije jasno određeno o kojem organu preduzeća i o kojim radnjama je riječ, kada je u pitanju nadzor u vezi s procedurom prijema u radni odnos. Uredbom, kao ni drugim donesenim propisima, nisu određene nadležnosti resornih ministarstava kada je u pitanju nadzor nad zapošljavanjem u javnim preduzećima.

Važno je napomenuti da je Vlada FBiH, u skladu s Ažuriranim akcionim planom Reformske agende Vlade FBiH, imala obavezu da unaprijedi radno zakonodavstvo, nadzor i kontrolu u javnim preduzećima. Prema dostupnim informacijama, konstatovano je da strateški ciljevi vezano za transparentnost rada javnih preduzeća iz prethodnog perioda nisu u cijelosti realizovani. Shodno tome, Vlada FBiH je 10. 10. 2019. godine usvojila „Zajedničke socioekonomske reforme za period 2019-2022. godine“ (Reformska agenda 2).¹⁷ Riječ je o nastavku reformskih procesa definisanih kroz zajedničku Reformsku agendu za period 2015-2018. godine. Određene obaveze odnose se na poboljšanje upravljanja i transparentnosti rada javnih preduzeća. Shodno obavezama FBiH, formirat će se Odjel za centralizirano planiranje i praćenje učinka javnih preduzeća i donijeti Uredba o transparentnosti, planiranju, kontroli, vanjskoj reviziji i nagrađivanju.¹⁸

2.1.3. Preporuke za Federalno ministarstvo prometa i komunikacija i Federalno ministarstvo energije, rudarstva i industrije i ostala resorna ministarstva koja vrše ovlaštenja u javnim preduzećima iz nadležnosti FBiH

Preporuka 1. Izraditi procedure za provođenje nadzora, praćenje rada i monitoring u javnim preduzećima FBiH, uz obavezu podnošenja izvještaja Vladi FBiH.
--

Status realizacije preporuke: Nije provedena

FMPIK i FMERI

Realizacijom predmetne preporuke omogućilo bi se efikasno provođenje nadzora nad zapošljavanjem u javnim preduzećima, koje nije bilo adekvatno uspostavljeno.

Rezultati praćenja pokazali su da data preporuka nije realizovana zbog činjenice da ministarstva nisu izradila procedure koje bi omogućile efikasno provođenje nadzora, praćenje rada i monitoring u javnim preduzećima. S obzirom na to da Vlada FBiH nije poduzimala aktivnosti kako bi se nadležnosti nadzora preciznije propisale, ni ministarstva nisu pristupila izradi procedura, niti su preduzela dovoljne aktivnosti kako bi se navedena pitanja razriješila i adekvatnije uredila.

Nadležni iz FMPIK-a navode da je nadzor nad zapošljavanjem vršen kroz davanje saglasnosti za popunu radnih mjesta,¹⁹ plan poslovanja, revidirani plan poslovanja i usvajanje godišnjeg izvještaja koji uključuje finansijski izvještaj i izvještaj revizora, Nadzornog odbora i Odbora za reviziju. Također navode da su redovno pratili promjene broja radnika u javnim preduzećima, a da je Vlada FBiH prilikom održavanja Skupštine usvajala planove poslovanja i izvještaje o radu koji obavezno sadrže i dio koji se odnosi na zapošljavanje.²⁰ Međutim, konstatovano je da Ministarstvo nije preduzimalo

¹⁶ Članom 3. Uredbe o postupku prijema u radni odnos u javnom sektoru FBiH predviđeno je da obavljanje određenih radnji, u vezi s procedurom prijema u radni odnos kod poslodavca, poduzima onaj organ koji je u skladu s općim ili drugim internim aktom poslodavca, nadležan za obavljanje tih radnji.

¹⁷ Saopćenje o radu sa 194. sjednice Vlade FBiH od 10. 10. 2019. godine
http://www.fbihvlada.gov.ba/bosanski/sjednica_v2.php?sied_id=799&col=sjed_saopcenje

¹⁸ Prema informacijama koje je dostavio FMERI, Vlada FBiH je aktom broj: 01-02-98/21 od 8. 2. 2021. godine, pored ostalih, obavijestila i ovo Ministarstvo da je započela aktivnosti na definisanju okvira za sistemsko praćenje učinka, te koordinaciju s resornim ministarstvima koja vrše monitoring nad radom privrednih društava.

¹⁹ Do donošenja Uredbe o postupku prijema u radni odnos u javnom sektoru u FBiH („Službene novine FBiH“, br. 13/19)

²⁰ Izjašnjenje u vezi sa praćenjem rada zapošljavanja u Javnim preduzećima iz resorne nadležnosti, broj: 02-45-367-1/21 od 3. 3. 2021.

Izveštaj revizije učinka

Praćenje realizacije preporuka iz Izveštaja revizije učinka „Transparentnost zapošljavanja u javnim preduzećima FBiH“

aktivnosti nadzora i kontrole postupka zapošljavanja u javnim preduzećima, jer smatraju da za to nisu nadležni.

Nadležni iz FMPIK-a su mišljenja da procedure trebaju biti ujednačeno izrađene za sve federalne organe, te da bi ih trebao izraditi FMRSP, uz prethodnu izmjenu člana 4. Uredbe o vršenju ovlaštenja u privrednim društvima s učešćem državnog kapitala iz nadležnosti FBiH, kako navedena Uredba, Zakon o radu i Uredba o postupku prijema u radni odnos ne bi bile u koliziji.²¹

Nadležni u FMERI-ju ističu da je, nakon stupanja na snagu Uredbe o vršenju ovlaštenja u privrednim društvima s učešćem državnog kapitala iz nadležnosti FBiH, nadležnost upravljanja državnim kapitalom s ministarstava prešla na Vladu FBiH, te da postoje nedoumice u primjeni i tumačenju Uredbe po pitanju obaveze resornih ministarstava u vršenju nadzora u javnim preduzećima.²² Smatraju da je postupanje po ovoj preporuci u nadležnosti Vlade FBiH, te navode da, shodno Zakonu o organizaciji organa uprave u FBiH, organi uprave mogu donositi opće akte kojima se bliže uređuje izvršavanje određenih poslova samo ako su za to propisom izričito ovlašteni.²³

Analizom Uredbe o vršenju ovlaštenja u privrednim društvima s učešćem državnog kapitala iz nadležnosti FBiH **konstatovano je da Vlada FBiH putem federalnih organa uprave i federalnih upravnih organizacija vrši poslove evidentiranja, upravnog nadzora i nadzora nad općim aktima, praćenje rada i monitoring,**²⁴ čime je propisana i odgovornost resornih ministarstava po pitanju nadzora u javnim preduzećima iz njihove nadležnosti.

U Izvještaju revizije učinka iz 2018. godine navedeno je da su neopravdani argumenti nadležnih predstavnika izvršne vlasti da nemaju zakonski osnov za vršenje nadzora i kontrole nad zapošljavanjem u javnim preduzećima. Istaknuto je da su upravo Vlada FBiH i resorna ministarstva, u skladu sa pripadajućim nadležnostima, imala mogućnost i obavezu predlagati izmjene regulatornog okvira, kako bi se jasno uredile nadležnosti za provođenje nadzora nad zapošljavanjem u javnim preduzećima.

Preporuka 2. Kontinuirano analizirati planove i izvještaje o zapošljavanju u javnim preduzećima u FBiH, uz obaveznu kontrolu načina i postupka zapošljavanja i o tome redovno obavještavati Vladu FBiH.

Status realizacije preporuke: Djelimično provedena

FMPIK i FMERI

Realizacijom ove preporuke Vlada FBiH bi imala blagovremene informacije o načinu i postupku zapošljavanja u javnim preduzećima, na osnovu kojih bi mogla donositi adekvatne korektivne mjere u cilju poboljšanja transparentnosti zapošljavanja.

Rezultati praćenja su pokazali da je predmetna preporuka djelimično realizovana. Naime, Ministarstva su zaprimala izvještaje o radu i poslovanju javnih preduzeća i dostavljala ih Vladi FBiH²⁵

²¹ Izjašnjenje u vezi sa praćenjem rada zapošljavanja u Javnim preduzećima iz resorne nadležnosti, broj: 02-45-367-1/21 od 3. 3. 2021.

²² FMERI je u odgovorima na Upitnik revizije učinka naveo da postoje nedoumice u primjeni i tumačenju odredbe člana 4. navedene Uredbe, vezano za obavezu da federalna ministarstva vrše poslove evidentiranja, upravnog nadzora i nadzora nad općim aktima, praćenja rada i monitoring, uz obavezno podnošenje izvještaja Vladi Federacije BiH za svako privredno društvo, te da će u cilju preciziranja ove odredbe, u narednom periodu pokrenuti Inicijativu za imenovanje Radne grupe koja će biti sastavljena od članova kandidovanih iz svih resornih ministarstava kako bi se predložile odgovarajuće izmjene i dopune iste.

²³ Komentari FMERI-ja na Nacrt izvještaja, broj: 08-30-9-425/21 od 4. 3. 2021. godine

²⁴ Član 4. Uredbe o vršenju ovlaštenja u privrednim društvima s učešćem državnog kapitala iz nadležnosti FBiH: U privrednim društvima sa učešćem državnog kapitala iz nadležnosti Federacije, Vlada Federacije putem federalnih organa uprave i federalnih upravnih organizacija vrši poslove evidentiranja, upravnog nadzora i nadzora općih akata, praćenje rada i monitoring, uz obavezu podnošenja izvještaja federalnih organa uprave i federalnih upravnih organizacija Vladi Federacije.

²⁵ Nadležni iz FMPIK-a naveli su da je Vlada FBiH kontinuirano pratila i analizirala izvještaje o zapošljavanju u javnim preduzećima, kroz planove poslovanja i izvještavanja o radu na skupštinama javnih preduzeća, a shodno Zakonu o privrednim društvima i Zakonu o javnim preduzećima.

na usvajanje. Prema informacijama koje je dostavio FMPIK, analizu i kontrolu podataka o broju novozaposlenih radili su na osnovu finansijskih izvještaja koje dostavljaju javna preduzeća, te su, u skladu sa Zakonom o privrednim društvima, Izvještaj o poslovanju i Izvještaj o radu Nadzornog odbora u zadnjem periodu dostavljali Vladi koja ih usvaja.

Prema odgovoru FMERI-ja na Upitnik revizije učinka, analiza i kontrola vršena je na osnovu Izvještaja o poslovanju preduzeća. Također, za praćenje stanja u oblasti, i to u dijelu izvršavanja zakona i drugih propisa, korišteni su izvještaji o poslovanju društva.

Međutim, prema raspoloživim informacijama, nadležna ministarstva **nisu analizirala način i postupak zapošljavanja i o tome redovno obavještavala Vladu FBiH**. U okviru argumenata zbog kojih nisu provodili navedene aktivnosti, navode da za to nisu nadležni.²⁶ Ured za reviziju cijeni da je u okviru nadzora nad internim aktima javnih preduzeća postojala mogućnost da se vrši nadzor nad internim aktima kojima je uređen način i postupak zapošljavanja, te da se provjeri da li su utvrđene procedure poštovane u praksi. Važno je naglasiti da donošenjem Uredbe o postupku prijema u radni odnos ne prestaje obaveza resornih federalnih ministarstava da vrše poslove praćenja rada i monitoring, te upravni nadzor.

Nadležni iz FMERI-ja su u okviru dostavljenog očitovanja na Nacrt izvještaja naveli da će putem imenovanog predstavnika u Radnoj grupi Vlade FBiH²⁷ poduzeti mjere kako bi se inicirale izmjene i dopune postojeće regulative koja se odnosi na izradu procedura za provođenje nadzora. Uredu za reviziju nije dostavljena dokumentacija kojom se dokazuje uspostava radne grupe, njene obaveze i do sada preduzete aktivnosti zbog čega ove informacije nisu mogle biti detaljnije elaborirane u Izvještaju.

2.1.4. Preporuke za javna preduzeća FBiH

Preporuka 1. Javno objavljujati informacije o svakom pojedinačnom zapošljavanju, kako bi sva lica koja traže posao, imala jednak pristup informacijama o planiranom zapošljavanju.		
Status realizacije preporuke u javnim preduzećima		
Provedena	Djelimično provedena	Nije provedena
Zavisno društvo Rudnik uglja „Gračanica“ d.o.o. Gornji Vakuf – Uskoplje, JP Hrvatske telekomunikacije d.d. Mostar	JP Elektroprivreda BiH d.d. Sarajevo, JP Elektroprivreda Hrvatske zajednice Herceg Bosne d.d. Mostar, BH Telecom d.d. Sarajevo, JP BH Pošta d.o.o. Sarajevo, Hrvatska pošta d.o.o. Mostar, JP Autoceste FBiH d.o.o. Mostar	Zavisno društvo Rudnik mrkog uglja „Abid Lolić“ d.o.o. Travnik-Bila

Za realizaciju ove preporuke bilo je potrebno da informacije o svakom zapošljavanju budu objavljene putem sredstava javnog informisanja, web-stranica preduzeća, zavoda/službi za zapošljavanje i

²⁶ Nadležni iz FMPIK-a u Izjašnjenju na Nacrt izvještaja naveli su da je u Uredbi o postupku prijema u radni odnos u javnom sektoru FBiH, navedeno da javna preduzeća sama provode zapošljavanje po proceduri iz Uredbe, a da nadzor nad radom preduzeća i zapošljavanjem vrši federalna inspekcija. Nadležni iz FMERI-ja smatraju da je segment zapošljavanja u nadležnosti FMRSP-a koje bi trebalo pratiti stanje i vršiti nadzor u oblasti rada i zapošljavanja. Posebno se ističe kako je donošenjem Uredbe o postupku prijema u radni odnos uređeno zapošljavanje u javnom sektoru, pa tako i u javnim preduzećima.

²⁷ Kako je navedeno u komentaru FMERI-ja na Nacrt izvještaja Vlada FBiH započela je aktivnosti na definisanju okvira za sistemsko praćenje učinka, te koordinaciju s resornim ministarstvima koja vrše monitoring nad radom privrednih društava. Kako bi proces bio što efikasniji Ured premijera FBiH formirao je interresornu radnu grupu, koja će koordinirati aktivnosti na ovom polju s ostalim institucijama (Federalni zavod za statistiku, Finansijsko-informatička agencija, Porezna uprava FBiH, Međunarodne institucije: MMF, EBRD, OECD, Svjetska banka, EU, i dr.). U cilju efikasnosti procesa, predviđeno je da interresorna radna grupa broji pet članova, i to iz Ureda premijera, Generalnog sekretarijata, te tri federalna ministarstva s najobimnijim portfoliom privrednih društava (Federalno ministarstvo finansija, Federalno ministarstvo energije, rudarstva i industrije i Federalno ministarstvo prometa i komunikacija).

Izvještaj revizije učinka

Praćenje realizacije preporuka iz Izvještaja revizije učinka „Transparentnost zapošljavanja u javnim preduzećima FBiH“

drugih oblika komunikacijskih kanala, kako bi sva lica koja traže zaposlenje imala iste mogućnosti da apliciraju za posao.

Procijenjeno je da je šest preduzeća djelimično realizovalo datu preporuku, dva preduzeća su preporuku u potpunosti realizovala, dok jedno preduzeće nije realizovalo datu preporuku. Praćenjem je utvrđeno da su u periodu prije donošenja Uredbe javna preduzeća većinu zapošljavanja realizovala bez javnog oglašavanja. Prema dostavljenim podacima, većina zapošljavanja u 2018. godini je, kao i u prethodnim godinama, realizovana izborom „poznatog kandidata“.²⁸

Nakon objave Uredbe, odnosno od 2019. godine, preduzeća su počela većim dijelom javno objavljivati informacije o zapošljavanju. Međutim, nije osigurano javno oglašavanje informacija za svako pojedinačno zapošljavanje. Analizom dostavljenih podataka utvrđeno je da je šest preduzeća u 2019. i 2020. godini, nakon što je donesena Uredba, javno objavljivalo informacije o zapošljavanju, te istovremeno dio zapošljavanja realizovalo bez objavljivanja oglasa za prijem u radni odnos.²⁹ Dva preduzeća iz uzorka³⁰ nisu vršila prijem radnika bez provođenja postupka javnog oglašavanja, nego su sva zapošljavanja u 2019. i 2020. godini vršila putem objavljenog konkursa/oglasa. Jedno preduzeće³¹ je u posmatranom periodu sva zapošljavanja izvršilo bez javnog oglašavanja.³²

Ilustracije radi, u tabeli su prikazani podaci o zapošljavanju i načinu prijema u radni odnos u devet javnih preduzeća iz uzorka, u periodu 2019–2020. godine, odnosno nakon donošenja Uredbe:

Tabela 3. Podaci o broju i načinu prijema radnika u javnim preduzećima iz uzorka u periodu 2019–2020.

R/br.	SUBJEKTI	Ukupan broj radnika primljenih u radni odnos putem konkursa/oglasa u periodu 2019–2020.	Ukupan broj radnika primljenih u radni odnos bez konkursa/oglasa u periodu 2019–2020.	% primljenih radnika bez konkursa/oglasa u periodu 2019–2020.	Ukupan broj radnika koji su primljeni u radni odnos u periodu 2019–2020.
		1	2	2:4	4
1.	JP Elektroprivreda BiH d.d. Sarajevo	424	25	6%	448
2.	ZD RU „Gračanica“ d.o.o. Gornji Vakuf – Uskoplje	5	0	0%	5
3.	ZD RMU „Abid Lolić“ d.o.o. Travnik-Bila	0	17	100%	17
4.	JP Elektroprivreda HZ HB d.d. Mostar	215	53	20%	268
5.	BH Telecom d.d. Sarajevo	173	80	32%	253
6.	JP BH Pošta d.o.o. Sarajevo	197	72	27%	269
7.	JP Hrvatske telekomunikacije d.d. Mostar	94	0	0%	94
8.	Hrvatska pošta d.o.o. Mostar	41	47	53%	88
9.	JP Autoceste FBiH d.o.o. Mostar	22	36	62%	58
	UKUPNO	1170	330	22%	1500

Izvor podataka: Javna preduzeća obuhvaćena uzorkom revizije

²⁸ Prema odgovorima JP Autoceste FBiH d.o.o. Mostar, JP Elektroprivreda BiH d.d. Sarajevo, JP Elektroprivreda Hrvatske zajednice Herceg Bosne d.d. Mostar, BH Telecom d.d. Sarajevo, Hrvatska pošta d.o.o. Mostar na upitnik revizije učinka: Zapošljavanje u javnim preduzećima vršeno je izborom kandidata koji su dostavljali svoje podatke u aplikaciju preduzeća, izborom kandidata koji su radili na određeno vrijeme i/ili su u nekom ranijem periodu radili kao pripravnici.

²⁹ Članom 5. Uredbe o postupku prijema u radni odnos u javnom sektoru FBiH određene su iznimke od obaveze javnog oglašavanja. Prema stavu 1. tačka a) ove Uredbe određeno je da se prijem u radni odnos na određeno radno vrijeme, najduže do 120 dana, jednokratno u toku jedne godine za konkretno radno mjesto vrši bez obaveze javnog oglašavanja.

³⁰ Zavisno društvo Rudnik uglja „Gračanica“ d.o.o. Gornji Vakuf – Uskoplje i JP Hrvatske telekomunikacije d.d. Mostar

³¹ ZD RMU „Abid Lolić“ d.o.o. Travnik-Bila dostavilo je dodatna pojašnjenja za postupak zapošljavanja ovih radnika. Detaljnije u poglavlju 4. Komentari na Nacrt izvještaja.

³² Prema podacima koje je dostavilo preduzeće, 17 radnika je zbog hitnosti posla primljeno s ranije liste nižerangiranih kandidata po objavljenom oglasu u 2018. godini. Iako je u 2019. godini vršen prijem novih radnika u radni odnos, nije raspisivan javni oglas.

Izveštaj revizije učinka

Praćenje realizacije preporuka iz Izveštaja revizije učinka „Transparentnost zapošljavanja u javnim preduzećima FBiH“

Shodno podacima prezentiranim u tabeli, u periodu 2019–2020. godine ukupno je primljeno **1.500 novih radnika**, od toga 1.170 ili **78% je primljeno putem konkursa/oglasa**, a 330 ili **22% bez konkursa/oglasa**.

Detaljnom analizom podataka koje su dostavila preduzeća konstatovano je da je šest preduzeća dio zapošljavanja realizovalo s javnim oglašavanjem, a dio bez. Kod pet³³ navedenih preduzeća sva zapošljavanja koja su realizovana bez javnog oglašavanja bila su do 120 dana, dok je jedno preduzeće³⁴ dio zapošljavanja bez javnog oglašavanja realizovalo i putem programa sufinansiranja zapošljavanja.

Poredeći podatke o zapošljavanju u javnim preduzećima u protekle dvije godine s podacima iz perioda 2014–2016. koji su analizirani u matičnom izvještaju revizije učinka³⁵ može se konstatovati da je nakon donošenja Uredbe povećan broj zapošljavanja putem javnog oglašavanja. Međutim, utvrđeno je da i dalje **nije u potpunosti zadovoljen princip transparentnosti prilikom prijema u radni odnos u javnim preduzećima FBiH**. Naime, konstatovano je da se zapošljavanje bez javnog oglašavanja, koje je omogućila Uredba, vršilo po ustaljenoj praksi preduzeća iz prethodnih godina,³⁶ izborom iz baze podataka kandidata koji su dostavljali svoje podatke u aplikaciju preduzeća, zapošljavanjem poznatih kandidata koji su samoinicijativno dostavljali molbe za zapošljavanje,³⁷ izborom poznatih kandidata koji su radili na određeno vrijeme i/ili su u nekom ranijem periodu radili kao pripravnici.³⁸

Važno je istaći da kod nekih preduzeća iz uzorka postoji praksa zapošljavanja na način da su prvobitno zapošljavali radnike bez konkursa/oglasa, do 120 dana, a potom najčešće iste radnike ponovo zapošljavali na neodređeno putem javnog oglašavanja.³⁹ Ovakvim načinom prijema u radni odnos nije omogućen jednak pristup zapošljavanju u javnim preduzećima svim nezaposlenim licima koja traže posao.

Preporuka 2. Internim aktima javnih preduzeća jasno definisati procedure zapošljavanja, kako bi svaka faza u postupku zapošljavanja bila jasno propisana, adekvatno dokumentovana i podložna provođenju nadzora.	
Status realizacije preporuke	
Djelimično provedena	Nije provedena
JP Elektroprivreda BiH d.d. Sarajevo, JP Elektroprivreda Hrvatske zajednice Herceg Bosne d.d. Mostar, JP BH Telecom d.d. Sarajevo, JP	Zavisno društvo Rudnik mrkog uglja „Abid

³³ JP BH Pošta d.o.o. Sarajevo, HP d.o.o. Mostar, JP EP BiH d.d. Sarajevo, BH Telecom d.d. Sarajevo, JP EP Hrvatske zajednice Herceg Bosne d.d. Mostar

³⁴ JP Autoceste FBiH d.o.o. Mostar je u komentarima na Nacrt izvještaja dostavilo pojašnjenja da su zapošljavanje vršili isključivo u skladu s odredbama Zakona o radu.

³⁵ Prema nalazima iz Izvještaja revizije učinka o temi „Transparentnost zapošljavanja u javnim preduzećima FBiH“, objavljenog u junu 2018. godine, u periodu 2014–2016. godine u devet javnih preduzeća iz uzorka od ukupno primljenih 2.282 novih radnika samo je 27% radnika primljeno putem objavljenog oglas/konkursa.

³⁶ Informacije dostavljene u Upitniku revizije učinka osam javnih preduzeća iz uzorka. Jedno preduzeće je sva zapošljavanja vršilo objavljivanjem informacija putem službe za zapošljavanje.

³⁷ Odgovori JP EP BiH d.d. Sarajevo, BH Telecom d.d. Sarajevo, Hrvatska pošta d.o.o. Mostar, JP Autoceste FBiH d.o.o. Mostar

³⁸ Napomena u odgovoru EP Hrvatske zajednice Herceg Bosne d.d. Mostar: Radnici u radnom odnosu na određeno vrijeme nakon obavljanja vježbeničkog staža, ovisno o razdoblju u kojem se osposobljavaju za samostalan rad, zasnivaju radni odnos na neodređeno vrijeme u istoj ili u sljedećoj kalendarskoj godini. Prijem radnika u radni odnos vršen je sukladno sa planom poslovanja za svaku godinu. Prema podacima BH Telecoma d.d. Sarajevo u periodu 2018–2020. primljeno je 317 radnika, od čega se 31 radnik (isto lice) u posmatranom periodu ponavlja tri puta, dok se 49 radnika (isto lice) ponavlja dva puta.

³⁹ Prema odgovorima na Upitnik revizije učinka, BH Telecom d.d. Sarajevo, iste radnike je prvobitno zapošljavao bez konkursa, na period do 120 dana, a potom putem konkursa na neodređeno. Hrvatska pošta d.o.o. Mostar, navodi da su svi radnici primljeni bez oglas, na period do 120 dana, kasnije sudjelovali u javnim oglasima objavljenim za ta radna mjesta.

Izvještaj revizije učinka

Praćenje realizacije preporuka iz Izvještaja revizije učinka „Transparentnost zapošljavanja u javnim preduzećima FBiH“

Hrvatske telekomunikacije d.d. Mostar, JP BH Pošta d.o.o. Sarajevo, Hrvatska pošta d.o.o. Mostar, JP Autoceste FBiH d.o.o. Mostar, ZD RU „Gračanica“ Gornji Vakuf – Uskoplje.

Lolić“ d.o.o. Travnik-Bila

Kako bi se osigurala ispravnost provođenja procedure zapošljavanja, bilo je potrebno detaljno urediti formiranje i rad stručne i nezavisne komisije za provođenje postupka zapošljavanja, način provjere znanja i vještina kandidata, jasan način bodovanja i rangiranja kandidata. Poštivanje utvrđenih procedura zapošljavanja trebalo je biti predmetom redovnog nadzora i kontrole (interne kontrole i interna revizija).

Praćenjem je procijenjeno da je osam preduzeća iz uzorka djelimično realizovalo datu preporuku, dok jedno preduzeće nije donijelo interne akte koji jasno definišu procedure zapošljavanja.⁴⁰ Analizom internih akata i raspoložive dokumentacije konstatovano je da je osam preduzeća iz uzorka⁴¹ nakon donošenja Uredbe o postupku prijema u radni odnos u javnom sektoru FBiH donijelo i/ili izmijenilo interne akte kojima uređuju postupak zapošljavanja. Utvrđeno je da je ovim aktima predviđeno da se **zapošljavanje vrši nakon provedenog postupka obaveznog javnog oglašavanja, ali su, shodno Uredbi, predviđeni i izuzeci od ove obaveze.**

Kada je u pitanju zapošljavanje putem javnog oglašavanja, internim aktima ovih preduzeća uređeno je formiranje i rad komisije za provođenje postupka zapošljavanja, način provjere znanja i vještina, bodovanje, izbor i rangiranje kandidata. Predviđena je i mogućnost žalbe u slučaju da kandidat koji je aplicirao za posao nije zadovoljan rezultatima izbora. Međutim, konstatovano je da **internim aktima javnih preduzeća nije adekvatno uređen postupak zapošljavanja kada se zapošljavanje vrši bez javnog oglašavanja (Interni akti javnih preduzeća iz uzorka kojima je regulisan način zapošljavanja – Prilog 1. Izvještaja).**

Analizom dostavljene dokumentacije o provedenom zapošljavanju u osam preduzeća koja su zapošljavanja realizovala putem javnog oglašavanja, utvrđeno je da su postupci zapošljavanja bili adekvatno dokumentovani. Također, ostavljena je mogućnost da se, u slučaju žalbe/prigovora, dokumentacija predoči kandidatu koji se žali na rezultate provedenog postupka zapošljavanja.

U dijelu kontrole i nadzora nad zapošljavanjem, pet od devet preduzeća iz uzorka je navelo⁴² da je vršena određena interna kontrola nad zapošljavanjem. Međutim, nisu dostavljeni dokazi da je izvršen nadzor i kontrola nad poštivanjem internih akata koji uređuju zapošljavanje, **niti su kontrole bile usmjerene na provođenje postupka zapošljavanja.**

2.1.5. Preporuka za Federalno ministarstvo rada i socijalne politike

Preporuka 1. Okončati izradu nedostajućih propisa, kojim će se osigurati pretpostavke za adekvatno i proaktivno posredovanje u zapošljavanju.

Status realizacije preporuke: Djelimično provedena

⁴⁰ Zavisno društvo Rudnik mrkog uglja „Abid Lolić“ d.o.o. Travnik-Bila je dostavilo interne akte po kojima je postupalo i prije donošenja Uredbe koja propisuje postupak zapošljavanja u javnom sektoru FBiH. Uvidom u interni akt ovog preduzeća, utvrđeno je da nije adekvatno propisan postupak zapošljavanja, obaveza provjere znanja i vještina kandidata, niti je propisana mogućnost žalbe za kandidata koji nije zadovoljan postupkom i odlukama o izboru kandidata za prijem u radni odnos.

⁴¹ JP Elektroprivreda BiH d.d. Sarajevo, JP Elektroprivreda Hrvatske zajednice Herceg Bosne d.d. Mostar, JP BH Telecom d.d. Sarajevo, JP Hrvatske telekomunikacije d.d. Mostar, JP BH Pošta d.o.o. Sarajevo, Hrvatska pošta d.o.o. Mostar, JP Autoceste FBiH d.o.o. Mostar, ZD RU „Gračanica“ Gornji Vakuf - Uskoplje.

⁴² JP EP BiH d.d. Sarajevo, BH Telecom d.d. Sarajevo, JP BH Pošta d.o.o. Sarajevo, JP Hrvatske telekomunikacije d.d. Mostar i JP Autoceste FBiH d.o.o. Mostar

Izvještaj revizije učinka

**Praćenje realizacije preporuka iz Izvještaja revizije učinka
„Transparentnost zapošljavanja u javnim preduzećima FBiH“**

Za realizaciju ove preporuke bilo je potrebno da Ministarstvo okonča izradu propisa koji su, prema strateškim dokumentima, trebali biti završeni do 2015/2016. godine. Riječ je o izmjenama Zakona o posredovanju u zapošljavanju i socijalnoj sigurnosti nezaposlenih osoba, Pravilniku o evidencijama u oblasti zapošljavanja i Pravilniku o aktivnom traženju posla, kako bi se uspostavile kvalitetne evidencije u oblasti zapošljavanja i osiguralo aktivno posredovanje u zapošljavanju između nezaposlenih osoba i poslodavaca.

Na osnovu rezultata praćenja procijenjeno je da je preporuka djelimično realizovana, zbog toga što je FMRSP donio Pravilnik o evidencijama u oblasti zapošljavanja, međutim još uvijek nije okončana izrada Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o posredovanju u zapošljavanju i socijalnoj sigurnosti nezaposlenih osoba,⁴³ kojim bi se osiguralo pretpostavke za adekvatno i proaktivno posredovanje u zapošljavanju.

Prema informacijama koje je dostavio FMRSP, 2018. godine izrađen je Prednacrt zakona o izmjenama i dopunama Zakona o posredovanju u zapošljavanju i socijalnoj sigurnosti nezaposlenih osoba. Međutim, iako je bilo planirano, nisu završene proceduralne aktivnosti, odnosno nije pribavljeno dovoljno informacija za izradu fiskalne procjene o uticaju propisa, saglasnost između socijalnih partnera, kao ni mišljenja drugih nadležnih institucija. Kao razlog zbog kojeg nije okončana izrada ovog ključnog propisa, FMRSP je naveo da još nije donesena Strategija zapošljavanja FBiH,⁴⁴ koja predviđa donošenje navedenog Zakona. Trogodišnjim planom Ministarstva za period 2021-2023. godine planirana je izrada Prednacrt i Nacrta zakona o posredovanju u zapošljavanju i socijalnoj sigurnosti nezaposlenih osoba.

Prema datoj preporuci, FMRSP je okončao izradu i u septembru 2018. godine donio Pravilnik o evidencijama u oblasti zapošljavanja,⁴⁵ kojim su propisane evidencije u oblasti zapošljavanja, način i rokovi prijavljivanja nezaposlenih osoba, sredstva evidencija u oblasti zapošljavanja i druga pitanja u vezi s vođenjem evidencija. Utvrđeno je da nije donesen Pravilnik o aktivnom traženju posla, kao zaseban podzakonski akt, već se odredbe koje su sadržane u Pravilniku o evidencijama u oblasti zapošljavanja odnose na obaveze nezaposlenih osoba u pogledu aktivnog traženja posla i obaveze službi za zapošljavanje da vode posebne evidencije o ovim osobama.

2.1.6. Preporuke za Federalni zavod za zapošljavanje i kantonalne službe za zapošljavanje

Preporuka 1. Ubrzati aktivnosti usklađivanja i ažuriranja podataka o osobama s evidencije službi za zapošljavanje, kako bi se omogućila uspostava kvalitetnih evidencija o aktivnim tražiocima posla.

Status realizacije preporuke: Djelimično provedena

FZZ, Služba za zapošljavanje KS, Služba za zapošljavanje TK i Služba za zapošljavanje BPK

U cilju realizacije ove preporuke bilo je potrebno da FZZ definiše aktivnosti i koordinira službe za zapošljavanje radi osiguranja jednoobraznih evidencija o nezaposlenim osobama. Usklađivanje i ažuriranje baze podataka o nezaposlenim osobama bilo je potrebno izvršiti u periodu čekanja na

⁴³ Prema Strategiji jačanja funkcije posredovanja u javnim službama za zapošljavanje u FBiH, Ministarstvo rada i socijalne politike je imalo stratešku obavezu, da uz konsultacije s FZZ-om, u 2015/2016. godini, izradi Prijedlog Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o posredovanju u zapošljavanju i socijalnoj sigurnosti nezaposlenih osoba. Cilj izmjena ovog Zakona je između ostalog omogućavanje uspostave evidencija u oblasti zapošljavanja i posredovanja na efikasan i ujednačen način u FBiH.

⁴⁴ FMRSP je naveo da je Vlada FBiH nakon razmatranja, Strategiju zapošljavanja prihvatila i 2018. godine uputila u parlamentarnu proceduru. Predstavnički dom je Strategiju razmatrao tek u oktobru 2019. godine i nije je prihvatio zbog utvrđenih manjkavosti. U dostavljenom komentaru na Nacrt izvještaja, broj: 03-11/6-550/21 JKB od 23. 3. 2021. godine, FMRSP je naveo da su u 2020. godini započete aktivnosti na izradi Strategije zapošljavanja u Federaciji Bosne i Hercegovine za period 2021-2027.

⁴⁵ „Službene novine FBiH“, br. 74/18 i 90/20

donošenje nedostajućih propisa iz oblasti posredovanja u zapošljavanju, da bi se po donošenju propisa odmah pristupilo njihovoj primjeni.

Praćenjem je procijenjeno da je data preporuka djelimično provedena, jer su FZZ i službe za zapošljavanje poduzimale određene aktivnosti, ali još uvijek nisu uspostavljene kvalitetne evidencije o aktivnim tražiocima posla.

Nadležni iz FZZ-a su naveli da su u tehničkom smislu u potpunosti prilagodili Jedinostveni informacijski sistem – JIS, prema Pravilniku o evidencijama u oblasti zapošljavanja u cilju osiguranja jednoobraznosti evidencija o nezaposlenim osobama.⁴⁶ Međutim, prema izjavi nadležnih iz FZZ-a, ne unose sve službe podatke o aktivnim tražiocima posla u JIS.

Od tri službe koje su obuhvaćene praćenjem, jedna služba za zapošljavanje unosi podatke o nezaposlenim osobama u JIS,⁴⁷ jedna služba je započela ove aktivnosti u 2020. godini,⁴⁸ dok jedna služba ne unosi ove podatke u JIS,⁴⁹ kako je to određeno Pravilnikom o evidencijama u oblasti zapošljavanja. Konstatovano je da službe za zapošljavanje na različit način vode podatke o nezaposlenim osobama koje su aktivni tražioci posla.⁵⁰

Među razlozima ovako različitog načina vođenja podataka o nezaposlenima u službama, navedeno je da većina službi nije završila ponovnu registraciju nezaposlenih osoba na evidencijama radi određivanja njihovog statusa i vođenja u odgovarajućoj evidenciji, dok u nekim službama nije uspostavljen odgovarajući softver koji je prilagođen JIS-u instaliranom u FZZ-u. Pored navedenog, konstatovano je da službe za zapošljavanje iz uzorka imaju različite obrasce na osnovu kojih se vode evidencije o nezaposlenim osobama, što ukazuje na to da **nije uspostavljena odgovarajuća koordinacija između FZZ-a i službi za zapošljavanje radi ujednačavanja načina dostavljanja podataka o nezaposlenim osobama, redovnog ažuriranja i unošenja podataka u JIS.**⁵¹

Prema dostavljenim informacijama, **Služba za zapošljavanje KS** u skladu s donesenim propisima vodi i ažurira neophodne/posebne evidencije. U okviru osnovne evidencije o nezaposlenim osobama vode se i posebne evidencije, pa tako i evidencija o aktivnim tražiocima posla.⁵² Služba za zapošljavanje KS još uvijek nije završila usklađivanje i ažuriranje evidencija o nezaposlenim osobama i u toku je uspostavljanje evidencija prema Pravilniku iz 2018 godine.⁵³

JU Služba za zapošljavanje TK je u odgovorima na Upitnik revizije navela da vodi evidencije o osobama koje aktivno traže posao.⁵⁴ Međutim, podaci još uvijek nisu potpuni, i prema izjavi sagovornika iz ove Službe, Pravilnik o evidencijama nije u cijelosti implementiran.

⁴⁶ Prema izjavi nadležnih iz FZZ-a pet kantonalnih službi za zapošljavanje unosi podatke o nezaposlenim osobama u JIS.

⁴⁷ Služba za zapošljavanje BPK

⁴⁸ Služba za zapošljavanje TK

⁴⁹ Služba za zapošljavanje KS

⁵⁰ Prema članu 10. Pravilnika o evidencijama u oblasti zapošljavanja službe za zapošljavanje su dužne voditi evidencije i kontinuirano ažurirati evidencije u skladu sa Zakonom i Pravilnikom. Prema članu 11. Pravilnika službe za zapošljavanje imaju obavezu svrstavanja nezaposlenih osoba prema stepenu zapošljivosti.

⁵¹ FZZ nije dostavio dokaze da je definisao konkretne aktivnosti i koordinirao kantonalne službe za zapošljavanje kako bi osigurao podatke o osobama koje aktivno traže posao i njihovo objedinjavanje na nivou FBiH.

⁵² Kroz savjetodavni rad s nezaposlenim osobama, najčešće kod prve prijave, nezaposlene osobe se selektuju, na način da se odvajaju osobe koje su u savjetodavnom procesu i osobe koje nisu u savjetodavnom procesu, odnosno koje nemaju potrebu za ovim uslugama. Prema dostavljenim podacima, ukupan broj nezaposlenih osoba koje su u savjetodavnom procesu u Službi za zapošljavanje KS je 19.599.

⁵³ Služba je navela da sve evidencije u oblasti zapošljavanja vodi u Lotus programu i da sadrže sve elemente propisane Pravilnikom o evidencijama u oblasti zapošljavanja iz 2006. godine.

⁵⁴ U odgovorima Službe za zapošljavanje TK na Upitnik revizije učinka navedeno je da je s danom donošenja Pravilnika o evidencijama u oblasti zapošljavanja pristupila svakodnevnom usklađivanju i ažuriranju podataka o osobama na evidenciji službe, koje se provodi prilikom redovnih javljanja nezaposlenih osoba, kao i prilikom prve ili ponovne prijave na evidenciju nezaposlenih osoba u nadležnim biroima. Služba za zapošljavanje TK, u skladu s Pravilnikom o vođenju evidencija u oblasti zapošljavanja, evidentirala je 6.703 osobe u savjetodavni proces i izvršila profiliranje tih osoba. Na evidenciji službe je evidentirano: 3.016 lako zapošljivih osoba, 2.455 srednje ili uslovno zapošljivih osoba i 1.323 teže zapošljive osobe. Prema navodima iz ove Službe, sve osobe koje se redovno javljaju na evidenciju i koje se uredno odazivaju na

JU Služba za zapošljavanje BPK dostavila je informacije da vodi posebne evidencije o aktivnim tražiocima posla,⁵⁵ koje redovno dostavlja FZZ-u, odnosno unosi u JIS. Međutim, Služba nije u potpunosti uskladila i ažurirala evidencije o nezaposlenim osobama, odnosno njihovu ponovnu registraciju, kako je predviđeno Pravilnikom o evidencijama u oblasti zapošljavanja.

Važno je napomenuti da je Pravilnikom o evidencijama u oblasti zapošljavanja, između ostalog, definisan i status aktivnih tražilaca posla.⁵⁶ Osobe ovog statusa, prema donesenom Pravilniku, kroz individualna i grupna savjetovanja, kao i rad sa svojim savjetodavcem, sačinjavaju plan aktivnog traženja posla. Na ovaj način razdvajaju se nezaposlene osobe koje aktivno traže posao od onih koje su prijavljene na službu za zapošljavanje radi ostvarivanja nekih drugih prava (korisnici prava na materijalnu i socijalnu sigurnost po osnovu nezaposlenosti, zdravstveno i penzijsko osiguranje i drugi specifični slučajevi).

Uvidom u statističke podatke, koje objavljuje FZZ, o broju nezaposlenih za FBiH konstatovano je da su predstavljeni podaci po različitim parametrima (kanton, spol, dob, stručna sprema, najbrojnija zanimanja, brisani s evidencije, prijavljeni na evidenciju, korisnici novčane naknade i zdravstvenog osiguranja, prava na penzijsko osiguranje i dr.). Međutim, uvidom u mjesečni statistički bilten FZZ-a za novembar 2020. godine **ustanovljeno je da među parametrima nema izdvojene kategorije aktivnih tražilaca posla.**

Preporuka 2. Osigurati proaktivnu saradnju s javnim preduzećima, kako bi se unaprijedilo posredovanje u zapošljavanju između javnih preduzeća i nezaposlenih lica evidentiranih na službama za zapošljavanje.
--

Status realizacije preporuke: Djelimično provedena

FZZ, Služba za zapošljavanje KS, Služba za zapošljavanje TK i Služba za zapošljavanje BPK

U cilju realizacije ove preporuke FZZ i službe su trebale redovno kontaktirati javna preduzeća, kao značajne poslodavce na tržištu rada FBiH, kako bi imale blagovremene informacije o planiranom zapošljavanju u javnim preduzećima. Ove informacije su FZZ i službe trebale koristiti za posredovanje, odnosno obavješćavanje nezaposlenih osoba da javna preduzeća imaju namjeru zapošljavati, kako bi svi tražioci posla imali istu mogućnost apliciranja za posao.

Praćenjem je konstatovano da je predmetna preporuka djelimično realizovana zbog činjenice da su preduzimane određene aktivnosti na njenoj realizaciji, ali još uvijek nije osigurana proaktivna saradnja FZZ-a i službi s javnim preduzećima FBiH.

Nadležni iz FZZ-a i službi za zapošljavanje su istakli da je odredbama Uredbe o postupku prijema u radni odnos u javnom sektoru FBiH propisana obaveza javnim preduzećima FBiH da oglase za posao, između ostalog, dostavljaju nadležnim službama za zapošljavanje, koje službe objavljuju na svojim internet-stranicama. Na osnovu raspoloživih informacija konstatovano je da su i javna preduzeća i

sve pozive koje im uputi služba se u skladu sa Zakonom o posredovanju u zapošljavanju i materijalnoj i socijalnoj sigurnosti nezaposlenih osoba smatraju osobama koje aktivno traže posao.

⁵⁵ Dostavljen obrazac iz kojeg je vidljivo da se prilikom prijavljivanja nezaposlene osobe izjašnjavaju da se prijavljuju na evidenciju službe radi aktivnog traženja posla. Zaključno s mjesecom novembrom 2020. godine u Službi je evidentirano ukupno 2.864 nezaposlenih aktivnih tražilaca posla.

⁵⁶ Aktivno traženje posla obuhvata: a) redovno javljanje službi za zapošljavanje u skladu sa odredbom člana 21. ovog Pravilnika, kao i javljanje na svaki poziv službe u svrhu posredovanja u zapošljavanju, b) učešće u grupnom informiranju, c) učešće u individualnim savjetovanjima u cilju utvrđivanja stručnih, radnih i ličnih mogućnosti nezaposlene osobe, d) učešće u individualnim konsultacijama, e) učešće u utvrđivanju aktivnosti u svrhu pripreme za zapošljavanje, f) učešće u utvrđivanju aktivnosti i ciljeva individualnog plana zapošljavanja, te rokova izvršenja, g) učešće u provedbi aktivnosti utvrđenih individualnim planom zapošljavanja, h) samoinicijativno javljanje na slobodna radna mjesta, i) druge aktivnosti u svrhu zapošljavanja. (Pravilnik o evidencijama u oblasti zapošljavanja).

Izveštaj revizije učinka

Praćenje realizacije preporuka iz Izveštaja revizije učinka „Transparentnost zapošljavanja u javnim preduzećima FBiH“

službe postupali shodno navedenim odredbama Uredbe. Međutim, osim objavljivanja javnih oglasa, FZZ i službe za zapošljavanje **nisu kontaktirali javna preduzeća, kako bi imali blagovremene informacije o planiranom zapošljavanju u predstojećem periodu, te da bi svi tražioci posla imali istu mogućnost apliciranja za posao.**

Nadležni iz **Službe za zapošljavanje BPK** u odgovorima su naveli da svakodnevno komuniciraju s poslodavcima kojima nude usluge Službe, prije svega posredovanja u zapošljavanju, informacije o programima sufinansiranja zapošljavanja, mogućnost održavanja intervjua za poslodavca i slično.⁵⁷ Međutim, ovakva praksa najčešće je bila prisutna kada je u pitanju saradnja Službe s poslodavcima iz privatnog sektora, ali ovakve saradnje nije bilo s javnim preduzećima.

3. Postupanje Parlamenta FBiH

Ured za reviziju je Izvještaj revizije učinka „Transparentnost zapošljavanja u javnim preduzećima FBiH“, u skladu s odredbama Zakona o reviziji institucija u Federaciji Bosne i Hercegovine,⁵⁸ dostavio na postupanje Parlamentu FBiH, odnosno Parlamentarnoj komisiji odgovornoj za reviziju. Praćenjem je utvrđeno da Parlament FBiH nije razmatrao predmetni Izvještaj revizije učinka, niti je Parlamentarna komisija odgovorna za reviziju provela aktivnosti na praćenju implementacije datih preporuka.

4. Komentari na Nacrt izvještaja

Od ukupno 17 subjekata koji su bili obuhvaćeni praćenjem, komentare na Nacrt izvještaja dostavilo je sedam subjekata: Federalno ministarstvo rada i socijalne politike, JP Autoceste FBiH d.o.o. Mostar, ZD RMU „Abid Lolić“ d.o.o. Travnik – Bila, Služba za zapošljavanje Kantona Sarajevo i Služba za zapošljavanje Tuzlanskog kantona, Federalno ministarstvo energije, rudarstva i industrije i Federalno ministarstvo prometa i komunikacija. Vlada FBiH dostavila je informaciju da je Nacrt izvještaja prosljedila svim subjektima koji su bili obuhvaćeni praćenjem, uz napomenu da hitno dostave svoje komentare Uredu za reviziju institucija u FBiH.⁵⁹ Argumentovani i adekvatno dokumentovani komentari inkorporirani su u konačni Izvještaj revizije učinka.

Nadležni iz FMRSP-a nisu imali prigovore na procijenjeni status realizacije preporuke. U komentarima su dostavili⁶⁰ dodatne informacije vezane za planiranje aktivnosti izrade Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o posredovanju u zapošljavanju i socijalne sigurnosti nezaposlenih osoba, koje su inkorporirane u Izvještaj.

Nadležni iz **JP Autoceste FBiH d.o.o. Mostar** u dostavljenim komentarima na Nacrt izvještaja⁶¹ izrazili su neslaganje s procjenom stepena realizacije **preporuke koja se odnosi na javno objavljivanje informacija o zapošljavanju**. Data preporuka je nalagala da se javno objavljuju informacije za svako pojedinačno zapošljavanje, kako bi sva lica koja traže posao imala jednak pristup informacijama o planiranom zapošljavanju. Nadležni u ovom preduzeću smatraju da su ovu preporuku potpuno realizovali. Navode da su zapošljavanje vršili u skladu s važećim propisima: Zakonom o radu, Uredbom o postupku prijema u radni odnos u javnom sektoru u FBiH i internim aktima preduzeća, te

⁵⁷ Na osnovu dostavljene dokumentacije konstatovano je da je Služba redovno obavještavala Udruženje poslodavaca BPK Goražde o objavama Javnih poziva za učešće u programima zapošljavanja, kako bi mogli obavještavati članove/poslodavce da učestvuju u mjerama zapošljavanja. Također, Služba, u saradnji s Federalnim zavodom za zapošljavanje, provodi anketu ispitivanja tržišta rada, po uputama Federalnog zavoda za zapošljavanje.

⁵⁸ „Službene novine Federacije BiH“, br. 22/06

⁵⁹ Uredu za reviziju institucija u FBiH dostavljeni su dopisi broj: 10-31-96/2021, 10-31-96-1/2021, 10-31-96-2/2021, 10-31-96-3/2021, 10-31-96-4/2021 od 19. 2. 2021. godine.

⁶⁰ Komentari FMRSP-a na nacrt izvještaja broj: 03-11/6-550/21 JKB od 23. 2. 2021. godine

⁶¹ Komentar JP Autoceste FBiH d.o.o. Mostar na Nacrt izvještaja broj: 01-02.1.1-12614-2/21 od 25. 2. 2021. godine

da su prava na izuzetak od obaveze javnog oglašavanja za zapošljavanja koristili u skladu sa odredbama Uredbe. Međutim, s obzirom na to da je praćenjem utvrđeno da Uredba nije u skladu sa Zakonom, te da ne osigurava principe transparentnosti svakog pojedinačnog zapošljavanja, konstatovano je da korištenjem prava na izuzetke nisu ispoštovani principi transparentnosti. Također, internim aktima preduzeća nije precizno uređeno zapošljavanje u slučaju korištenja izuzetaka predviđenih Uredbom, kako bi svi nezaposleni imali jednak pristup informacijama o zapošljavanju. Uzimajući u obzir zahtjeve predmetne preporuke, dostavljeni komentari nisu uticali na procjenu stepena realizacije preporuka.

Nadležni iz **ZD RMU „Abid Lolić“ d.o.o. Travnik – Bila** su u komentaru na Nacrt izvještaja⁶² dostavili dodatna pojašnjenja o načinu na koji su izvršili zapošljavanja u posmatranom periodu. Nisu izrazili neslaganje s procjenom realizacije prve preporuke, već su ukazali na to da je preporuku moguće realizovati kroz eventualne nove prijeme radnika. U okviru komentara nisu dostavljene procedure zapošljavanja koje jasno propisuju svaku fazu u postupku zapošljavanja. Dostavljene su pojedinačne odluke o utvrđivanju i usvajanju potrebe za zapošljavanjem na određeno vrijeme, kojima nije na adekvatan način uređena svaka faza u postupku zapošljavanja (obavještanje kandidata o ishodu oglasa, dokumentovanje, pravo na prigovor/žalbu). S obzirom na navedeno, dostavljene informacije nisu uticale na izmjenu statusa realizacije preporuke.

U dostavljenim komentarima **Služba za zapošljavanje Kantona Sarajevo** nije imala primjedbe na Nacrt izvještaja.⁶³ U komentaru je navedeno da se na osnovu datih preporuka, koje se primarno odnose na usklađivanje i ažuriranje evidencije o nezaposlenim osobama, provode aktivnosti na implementaciji Jedinistvenog informacionog sistema u cilju jačanja koordinacije i razmjene podataka sa Federalnim zavodom za zapošljavanje.

Nadležni iz **Službe za zapošljavanje Tuzlanskog kantona** su u komentarima na Nacrt izvještaja⁶⁴ naveli da je Ured za reviziju institucija u FBiH realno utvrdio rezultate realizacije preporuka iz predmetnog Izvještaja. Smatraju da nije moguće implementirati preporuke koje se odnose na uspostavu proaktivnog posredovanja u zapošljavanju u javnim preduzećima dok se ne donesu svi propisi koji trebaju regulisati navedenu materiju.

Nadležni iz **FMERI**-ja su u dostavljenom očitovanju na Nacrt izvještaja⁶⁵ dali komentare u vezi s realizacijom preporuke broj 2. koja je upućena Vladi FBiH,⁶⁶ kao i određene komentare na preporuke upućene ministarstvima. Kada je u pitanju preporuka data Vladi FBiH, istakli su da je donesena Uredba o transparentnosti finansijskih odnosa jedinica lokalne samouprave, kantona i Federacije BiH sa javnim preduzećima.⁶⁷ Navedeni komentari su inkorporirani u tekst Izvještaja, u poglavlje 2.1.2, u okviru opisa realizacije predmetne preporuke.

Kada su u pitanju preporuke date ministarstvima, nadležni iz FMERI-ja su naveli argumente zbog kojih smatraju da bi procedure za vršenje nadzora u javnim preduzećima trebala donijeti Vlada FBiH.⁶⁸ Također su naveli da je Vlada FBiH obavijestila ministarstva da su započete aktivnosti na definisanju okvira za sistemsko praćenje učinka, te koordinaciju s resornim ministarstvima koja vrše monitoring nad radom privrednih društava. Međutim, Uredu za reviziju nije dostavljena dokumentacija koja

⁶² Komentar ZD RMU „Abid Lolić“ d.o.o. Travnik-Bila na Nacrt izvještaja broj: 1473/21 od 24. 2. 2021. godine

⁶³ Komentar Službe za zapošljavanje Kantona Sarajevo broj: 06/1-34-0554/21 od 3. 3. 2021. godine

⁶⁴ Komentar Službe za zapošljavanje Tuzlanskog kantona broj: 01-11-6-116 od 25. 2. 2021. godine

⁶⁵ Komentari FMERI-ja na Nacrt izvještaja, broj: 09-30-425/21 od 4. 3. 2021. godine

⁶⁶ U skladu s dopunama Zakona o javnim preduzećima u FBiH, donijeti nedostajuću Uredbu, kojom će se javnim preduzećima u FBiH detaljnije urediti principi obavljanja djelatnosti od javnog društvenog interesa.

⁶⁷ „Službene novine FBiH“, br. 41/13

⁶⁸ Nadležni iz FMERI-ja u komentarima su naveli da ministarstva prema Uredbi o vršenju ovlaštenja po osnovu učešća državnog kapitala u privrednim društvima iz nadležnosti FBiH, vode službene evidencije samo o podacima koji se odnose na nadzorne odbore i uprave privrednih društava u kojima Vlada FBiH vrši ovlaštenja na osnovu državnog kapitala. Smatraju da federalna ministarstva nemaju ovlaštenja da donose pojedinačne akte kojima bi se izradile procedure za provođenje nadzora, praćenje rada i monitoring u javnim preduzećima FBiH.

Izveštaj revizije učinka

Praćenje realizacije preporuka iz Izvještaja revizije učinka „Transparentnost zapošljavanja u javnim preduzećima FBiH“

dokazuje preduzete aktivnosti, zbog čega navedene informacije nisu iziskivale izmjene u procijenjenom statusu realizacije preporuke. U pogledu realizacije preporuke broj 2 date ministarstvima,⁶⁹ nadležni iz FMERI-ja su ponovili razloge zbog kojih smatraju da ovo ministarstvo nije nadležno da vrši nadzor nad zapošljavanjem u javnim preduzećima. Tekst nalaza je dopunjen informacijom o planiranim aktivnostima izmjene i dopune postojeće regulative koja se odnosi na provođenje nadzora nad javnim preduzećima.

Nadležni iz **FMPIK**-a su u dostavljenom očitovanju na Nacrt izvještaja⁷⁰ također istakli probleme vezane za nedovoljno jasno propisan nadzor nad javnim preduzećima.⁷¹ Naveli su da je FMERI od Vlade FBiH tražio pojašnjenje člana 4. Uredbe o vršenju ovlaštenja po osnovu učešća državnog kapitala u privrednim društvima iz nadležnosti FBiH, ali da nikada nije dobijen odgovor. Shodno datim komentarima, tim za reviziju je u poglavlju 2.1.3 Izvještaja dopunio navode u vezi s nadzorom ovog Ministarstva nad javnim preduzećima iz njegove nadležnosti.

⁶⁹ „Kontinuirano analizirati planove i izvještaje o zapošljavanju u javnim preduzećima u FBiH, uz obaveznu kontrolu načina i postupka zapošljavanja i o tome redovno obavještavati Vladu FBiH“.

⁷⁰ Izjašnjenje u vezi sa praćenjem rada zapošljavanja u Javnim preduzećima iz resorne nadležnosti, broj: 02-45-367-1/21 od 3. 3. 2021.

⁷¹ Istakli su da Uredbom o vršenju ovlaštenja po osnovu učešća državnog kapitala u privrednim društvima iz nadležnosti FBiH nije navedena obaveza praćenja zapošljavanja u javnim preduzećima, već samo upravni nadzor.

5. ZAKLJUČCI

Provedenim praćenjem realizacije preporuka iz Izvještaja revizije učinka „Transparentnost zapošljavanja u javnim preduzećima FBiH“ konstatovano je da još uvijek nije osigurana potpuna realizacija datih preporuka. Od ukupno 11 preporuka niti jedna preporuka nije u potpunosti realizovana, devet preporuka većina subjekata je djelimično realizovala, dok dvije preporuke nisu realizovane.

Praćenje je pokazalo da su javna preduzeća i nadležne institucije FBiH poduzimale određene aktivnosti na unapređenju transparentnosti zapošljavanja u javnim preduzećima FBiH, ali još uvijek postoji značajan prostor za unapređenje, koji se prevashodno odnosi na sljedeće:

- Regulatorni okvir ne osigurava transparentnost zapošljavanja u javnim preduzećima FBiH.

Zakonom o izmjenama i dopunama Zakona o radu, koji je usvojio Parlament FBiH, propisano je da se zapošljavanje u javnom sektoru vrši nakon provedene procedure obaveznog javnog oglašavanja, čime je unaprijeđen regulatorni okvir za postizanje transparentnosti zapošljavanja u javnom sektoru FBiH. Međutim, Vlada FBiH je donijela Uredbu o postupku prijema u radni odnos u javnom sektoru FBiH, kojom je, između ostalog, omogućeno da se zapošljavanje **u određenim slučajevima može vršiti bez javnog oglašavanja.**

- Zapošljavanje u javnim preduzećima FBiH i dalje nije u potpunosti transparentno.

Javna preduzeća su u posmatranim godinama koristila mogućnosti propisane Uredbom o postupku prijema radnika u radni odnos u javnom sektoru FBiH, te su u periodu 2019–2020. godine, od ukupno primljenih 1.500 novih radnika, **330 radnika, odnosno 22% zaposlili bez konkursa/oglasa.** U slučajevima kada se zapošljavanje vršilo bez javnog oglašavanja **nije osigurana transparentnost, jer informacije o zapošljavanju nisu bile dostupne javnosti i svim nezaposlenim koji traže posao.**

- Nije osiguran odgovarajući nadzor nad zapošljavanjem u javnim preduzećima.

Vlada FBiH nije donijela propis kojim bi jasno uredila provođenje nadzora nad zapošljavanjem u javnim preduzećima, što je imalo za posljedicu da još uvijek nisu jasno **određene nadležnosti resornih ministarstava i nadzornih odbora u javnim preduzećima po pitanju nadzora.** Navedeno je rezultiralo time da nadležna ministarstva nisu poduzimala aktivnosti kako bi se donijele **procedure za provođenje nadzora, praćenje rada i monitoring u javnim preduzećima** iz njihove nadležnosti. **Poštivanje utvrđenih procedura zapošljavanja u javnim preduzećima nije bilo predmetom redovnih internih kontrola i revizija,** tako da je **izostao suštinski nadzor nad zapošljavanjem** i poduzimanje korektivnih mjera za osiguranje ispravnosti provođenja postupka zapošljavanja.

- Nisu osigurani uslovi za proaktivno posredovanje u zapošljavanju.

Nisu doneseni svi potrebni propisi iz nadležnosti Federalnog ministarstva rada i socijalne politike potrebni za adekvatno i proaktivno posredovanje u zapošljavanju. Također, Federalni zavod i kantonalne službe za zapošljavanje još uvijek nisu završile usklađivanje i ažuriranje podataka koje bi omogućilo vođenje posebnih evidencija o aktivnim tražiocima posla. Posredovanje u zapošljavanju između javnih preduzeća i nezaposlenih lica evidentiranih na službama za zapošljavanje i dalje nije u dovoljnoj mjeri uspostavljeno.

Rukovoditeljica Sektora za reviziju učinka

Aida Dozić

Tim za reviziju:

Mirsada Čengić, voditeljica tima

Amela Balić, članica tima

PRILOZI

PRILOG 1. Interni akti javnih preduzeća iz uzorka, kojima je definisan način i postupak zapošljavanja

<i>R/br.</i>	<i>Naziv subjekta</i>	<i>Interni akti javnih preduzeća</i>
1.	JP Elektroprivreda BiH d.d. Sarajevo	<ul style="list-style-type: none"> • Odluka o načinu izbora, postupku i kriterijima za izbor novih radnika i pripravnika u Javnom preduzeću Elektroprivreda Bosne i Hercegovine d.d. Sarajevo broj: U-01-13035/19-241/10 od 26. 4. 2019. godine • Odluka o izmjenama i dopunama Odluke broj: U-01-21780/20-30/21 od 13. 8. 2020. godine
2.	JP Elektroprivreda Hrvatske zajednice Herceg Bosne d.d. Mostar	<ul style="list-style-type: none"> • Pravilnik o radu Javnog poduzeća Elektroprivreda Hrvatske zajednice Herceg Bosne dioničko društvo Mostar, broj: I-6015 /18 od 23. 8. 2018. godine • Pravilnik o izmjenama i dopunama Pravilnika o radu Javnog poduzeća Elektroprivreda Hrvatske zajednice Herceg Bosne dioničko društvo Mostar, broj: I-7220/19 od 10. 6. 2019. godine • Odluka o načinu izbora, postupku i kriterijima za izbor novih radnika i vježbenika u Javnom poduzeću Elektroprivreda Hrvatske zajednice Herceg Bosne dioničko društvo Mostar, broj: I-8019/19 od 1. 7. 2019. godine
3.	BH Telecom d.d. Sarajevo	<ul style="list-style-type: none"> • Pravilnik o radu BH Telecom d.d. Sarajevo, broj: 001-14-26635719-1 od 27. 3. 2019. godine • Uputstvo o postupku prijema u radni odnos u Dioničkom društvu BH Telecom Sarajevo, broj: 00.1-46-37566/19 od 24. 4. 2019. godine
4.	JP Hrvatske telekomunikacije d.d. Mostar	<ul style="list-style-type: none"> • Pravilnik o izmjenama i dopunama Pravilnika o radu JP Hrvatske Telekomunikacije d.d. Mostar UD-3-25-31/19 od 5. 6. 2019. godine i UD-15-14/20 od 27. 2. 2020. godine
5.	JP BH Pošta d.o.o. Sarajevo	<ul style="list-style-type: none"> • Pravilnik o radu (2018) • Odluka o postupku prijema u radni odnos broj: U.D.-01-3.2.-4433-1/19 od 12. 3. 2019. godine • Odluka o postupku prijema u radni odnos broj: U.D.-1-3.1.-503-1/20 od 10. 1. 2020. godine
6.	Hrvatska pošta d.o.o. Mostar	<ul style="list-style-type: none"> • Odluka o provođenju procedure javnog oglašavanja za prijem u radni odnos (Dj. br: 10-1-22-10632/18 od 6. 12. 2018) • Uputa o provođenju procedure javnog oglašavanja za prijem u radni odnos (Dj. br: 10-1-22-4155/19 od 6. 6. 2019) • Uputa o provođenju procedure javnog oglašavanja za prijem u radni odnos (Dj. br: 10-1-22-6791/19 od 12. 9. 2019)
7.	ZD RMU „Abid Lolić“ d.o.o. Travnik-Bila	<ul style="list-style-type: none"> • Pravilnik o radu iz 2017. godine
8.	ZD RU „Gračanica“ d.o.o. Gornji Vakuf – Uskoplje	<ul style="list-style-type: none"> • Pravilnik o izmjenama i dopunama Pravilnika o radu JP „EP BiH“ d.d. Sarajevo, ZD RU „Gračanica“ d.o.o. Gornji Vakuf – Uskoplje, br. NO-02-295/2019 od 23. 4. 2019.
9.	JP Autoceste FBiH d.o.o. Mostar	<ul style="list-style-type: none"> • Uputstvo za prijem radnika u JP Autoceste FBiH d.o.o. Mostar

Izveštaj revizije učinka

**Praćenje realizacije preporuka iz Izveštaja revizije učinka
„Transparentnost zapošljavanja u javnim preduzećima FBiH“**

Prilog 2. Tabelarni prikazi statusa realizacije po preporukama i subjektima obuhvaćenim praćenjem**Preporuke date institucijama vlasti i ministarstvima obuhvaćenim praćenjem**

Preporuke	Potpuno provedena	Djelimično provedena	Nije provedena
<i>Okončati procedure donošenja Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o radu kojim će se propisati obaveza zapošljavanja putem javnog oglašavanja (konkurs/oglas), u cilju transparentnosti zapošljavanja u cjelokupnom javnom sektoru, a time i u javnim preduzećima FBiH. Osigurati da se u Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o radu uvrste kaznene odredbe za nepoštivanje obaveze javnog oglašavanja prilikom zapošljavanja.</i>		Parlament FBiH	
<i>Osigurati da se, nakon donošenja Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o radu, odmah pristupi izradi provedbenog akta, kojim treba detaljno i sveobuhvatno urediti način i postupak zapošljavanja u javnom sektoru, pa tako i u javnim preduzećima FBiH</i>		Vlada FBiH	
<i>U skladu sa dopunama Zakona o javnim preduzećima u FBiH, donijeti nedostajuću Uredbu, kojom će se javnim preduzećima u FBiH detaljnije urediti principi obavljanja djelatnosti od javnog društvenog interesa.</i>		Vlada FBiH	
<i>Jasno propisati nadležnosti u provođenju nadzora nad zapošljavanjem u javnim preduzećima FBiH.</i>			Vlada FBiH
<i>Izraditi procedure za provođenje nadzora, praćenje rada i monitoring u javnim preduzećima FBiH, uz obavezu podnošenja izvještaja Vladi FBiH.</i>			-Federalno ministarstvo prometa i komunikacija - Federalno ministarstvo energije rudarstva i industrije
<i>Kontinuirano analizirati planove i izvještaje o zapošljavanju u javnim preduzećima u FBiH, uz obaveznu kontrolu načina i postupka zapošljavanja i o tome redovno obavještavati Vladu FBiH.</i>		-Federalno ministarstvo prometa i komunikacija -Federalno ministarstvo energije rudarstva i industrije	
<i>Okončati izradu nedostajućih propisa, kojim će se osigurati pretpostavke za adekvatno i proaktivno posredovanje u zapošljavanju.</i>		Federalno ministarstvo rada i socijalne politike	
<i>Potpuno provedena preporuka</i>	-		
<i>Djelimično provedena preporuka</i>		71%	
<i>Preporuka nije provedena</i>			29%

Preporuke date javnim preduzećima FBiH iz uzorka

Preporuke	<i>Javno objavljivati informacije o svakom pojedinačnom zapošljavanju, kako bi sva lica koja traže posao, imala jednak pristup informacijama o planiranom zapošljavanju.</i>	<i>Internim aktima javnih preduzeća jasno definisati procedure zapošljavanja, kako bi svaka faza u postupku zapošljavanja bila jasno propisana, adekvatno dokumentovana i podložna provođenju nadzora.</i>
Javna preduzeća FBiH iz uzorka		
1. JP Elektroprivreda BiH d.d. Sarajevo	Djelimično provedena	Djelimično provedena
2. JP Elektroprivreda Hrvatske zajednice Herceg Bosne d.d. Mostar	Djelimično provedena	Djelimično provedena
3. JP BH Telecom d.d. Sarajevo	Djelimično provedena	Djelimično provedena
4. JP Hrvatske telekomunikacije d.d. Mostar	Provedena	Djelimično provedena
5. JP BH Pošta d.o.o. Sarajevo	Djelimično provedena	Djelimično provedena
6. Hrvatska pošta d.o.o. Mostar	Djelimično provedena	Djelimično provedena
7. JP Autoceste FBiH d.o.o. Mostar	Djelimično provedena	Djelimično provedena
8. ZD RMU „Abid Lolić“ d.o.o. Travnik – Bila	Nije provedena	Nije provedena
9. ZD RU „Gračanica“ d.o.o Gornji Vakuf – Uskoplje	Provedena	Djelimično provedena
Potpuno provedena preporuka	22%	-
Djelimično provedena preporuka	67%	89%
Preporuka nije provedena	11%	11%

Preporuke date Federalnom zavodu za zapošljavanje i kantonalnim službama za zapošljavanje

Preporuke	<i>Ubrzati aktivnosti usklađivanja i ažuriranja podataka o osobama sa evidencije službi za zapošljavanje, kako bi se omogućila uspostava kvalitetnih evidencija o aktivnim tražiocima posla.</i>	<i>Osigurati proaktivnu saradnju sa javnim preduzećima, kako bi se unaprijedilo posredovanje u zapošljavanju između javnih preduzeća i nezaposlenih lica evidentiranih na službama za zapošljavanje.</i>
FZZ i službe za zapošljavanje		
Federalni zavod za zapošljavanje	Djelimično provedena	Djelimično provedena
Služba za zapošljavanje Kantona Sarajevo	Djelimično provedena	Djelimično provedena
Služba za zapošljavanje Tuzlanskog kantona	Djelimično provedena	Djelimično provedena
Služba za zapošljavanje Bosansko-podrinjskog kantona	Djelimično provedena	Djelimično provedena
Potpuno provedena preporuka	-	-
Djelimično provedena preporuka	100%	100%
Preporuka nije provedena	-	-

Izveštaj revizije učinka**Praćenje realizacije preporuka iz Izveštaja revizije učinka „Transparentnost zapošljavanja u javnim preduzećima FBiH“**